

# Tartu noorte teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogust

Robert Derevski, Helena Juht, Kats Kivistik, Maarja Käger

ARUANNE

Uuring: Tartu noorte teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogust

Uuringu autorid: Robert Derevski  
Helena Juht  
Kats Kivistik  
Maarja Käger

Uuringu teostaja: Balti Uuringute Instituut

Tellija: Tartu Linnavalitsus



**Balti Uuringute Instituut**  
Lai 30  
51005 Tartu  
Tel 699 9480  
ibs.ee

## SISUKORD

<b>SISSEJUHATUS JA METOODIKA .....</b>	<b>4</b>
<b>TULEMUSED.....</b>	<b>6</b>
<b>1.1. Üldinfo .....</b>	<b>6</b>
<b>1.2. Noorte osalus avalikus elus.....</b>	<b>8</b>
<b>1.3. Tagasiside Tartu Linna Noortevolikogule.....</b>	<b>12</b>
<b>1.4. TLNV töö arendamine .....</b>	<b>16</b>
<b>KOKKUVÕTE JA SOOVITUSED .....</b>	<b>26</b>
<b>1.5. Koostöö koolide ja õpilasomavalitsutega .....</b>	<b>26</b>
<b>1.6. Kaasamine.....</b>	<b>28</b>
<b>1.7. Üritused .....</b>	<b>30</b>
<b>1.8. Hääletamine .....</b>	<b>31</b>
<b>1.9. Kuvand .....</b>	<b>32</b>
<b>1.10. Töökorraldus.....</b>	<b>33</b>

# SISSEJUHATUS JA METOODIKA

Küsitluse eesmärgiks on uurida, milline teadlikkus Tartu Linna Noortevolikogust (TLNV) valitseb Tartu linnas elavate ja/või õppivate noorte seas, mida ja mis viisil on noored sellest kuulnud ja kuidas ollakse sellega seotud. TLNV sai loodud 2018. aastal eesmärgiga esindada noori neid puudutavates küsimustes Tartu linna juhtimisel nii linnavalitsuse kui ka volikogu tasandil. 2021. aasta veebruaris astus ametisse TLNV kolmas koosseis ning selleks, et noortevolikogu tööd paremini hinnata ja seda edaspidi planeerida, oli vajalik uurida noorte teadlikkust noortevolikogust ja hinnanguid selle tööle. Selle uurimiseks viidi kevad-suvel 2021 läbi veebiküsitlus Tartus elavate ja/või õppivate noorte seas.<sup>1</sup> Veebiküsitluse tulemusi valideeriti ja täiendati rühmaaruandega Tartu noorte ja TLNV liikmetega.

Veebiküsitluse küsimustiku koostamisele eelnevalt toimusid kaks sissejuhatavat intervjuud. Intervjuude eesmärgiks oli valideerida ja koguda sisendit küsimustikule, mh tutvuda lähemalt TLNV tööga ja vaadata, kas küsimustiku struktuur on asjakohane. Ühe intervjuu raames toimus vestlus Tartu gümnaasiumialise noorega ning teise intervjuu raames räägiti kahe TLNV liikmega. Intervjuude kestuseks oli umbkaudu 40 minutit, intervjuude tulemuste põhjal täiendati küsimustikku ja saadud vastuseid kasutati ka analüüsi osa täiendamisel.

Küsitluse sihtrühmaks olid 14–20-aastased ja Tartus elavad ja/või õppivad noored. Tegemist on otsese sihtrühmaga, keda TLNV töö puudutab ja kellele see suunatud on. Võimalikult paljude noorte vastuste ja ideede kogumiseks oli küsitluses võimalik osaleda 11–25-aastastel noortel. Andmetöötluse käigus eraldati vanemate ja nooremate vastused 14–20-aastaste vastustest. Nooremate ja vanemate vastused arvestati sisse avatud vastuste küsimuste puhul (ettepanekud, üldised TLNV olemust puudutavad kommentaarid), kuid põhiline analüüsi osa lähtus 14–20-aastaste vastajate andmetest.

Küsitlus oli vastajatele avatud 25. maist 20. juunini. Küsitlus oli saadaval noortele lisaks eesti keelele ka vene keeles (kolm vastajat otsustas seda võimalust ka kasutada). Ankeetküsimustikku levitati eelkõige infolistide (noorsootöö, huvijuhtide ja õpilasesinduste infolist), sotsiaalmeedia (Noorsooteenistuse ja TLNV Facebooki leheküljed, TLNV Instagram) kui ka Tartu linna ametlike kanalite kaudu. Samuti saadeti uuringus osalemise kutse ka Tartus asuvate ülikoolide esmakursuslastele infokirjade kaudu ning levitamisele aitasid kaasa ka TLNV liikmed.

Küsitlusele vastamist alustas 192 inimest ning neist 113 täitis küsimustiku lõpuni. Aruande selguse tagamiseks kasutati kvantitatiivsete andmete analüüsimisel ja nende tõlgendamisel ainult ankeedi lõpuni täitnud vastajate andmeid. Neist omakorda eraldati alla 14-aastaste ja üle 20-aastaste vastajate

---

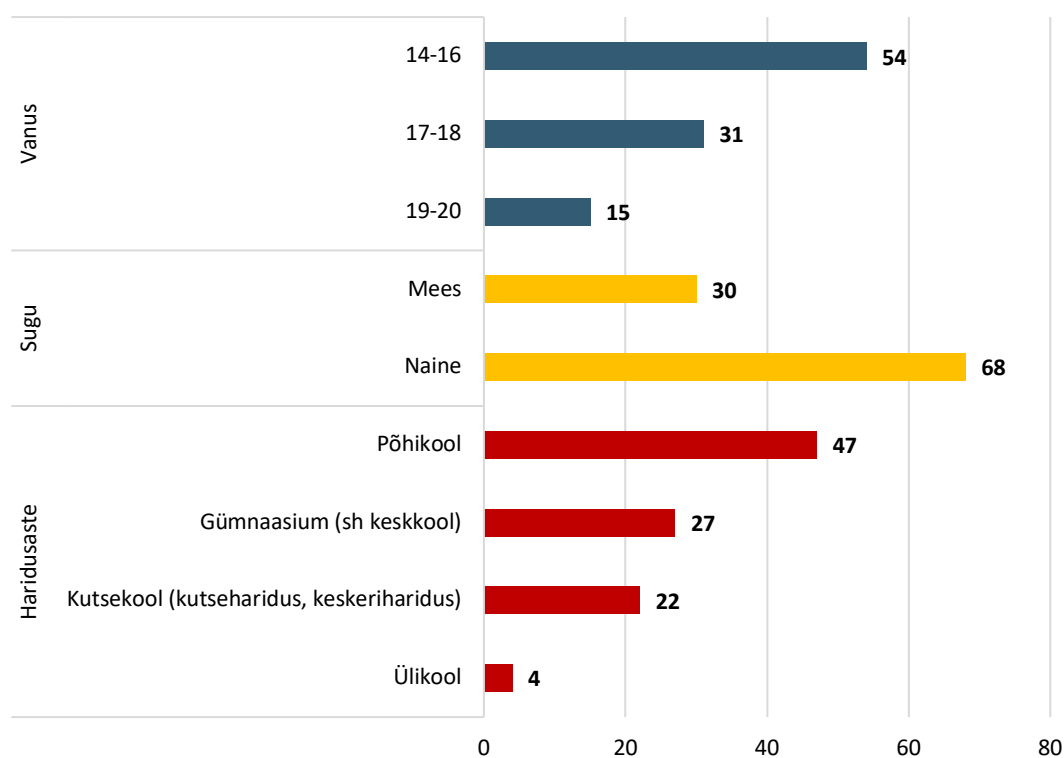
<sup>1</sup> Kokku toimub uuringu raames kaks küsitlust, millest esimene toimus 2021. aasta mais-juunis ning teine leiab aset 2022. aasta aprillis-mais. Kahe küsitluse korraldamine aitab paremini kaardistada vahepeal aset leidnud muutusi ja esimese küsitluse järel tehtud muudatuste sisu ja efektiivsust. Seetõttu täidab aruanne oma sisu poolest nii küsitluse tulemuste kajastamise kui ka vahearuanne otstarvet. Lõpparuanne käesolevale uuringule valmib 2022. aasta juulis.

andmed, mille tulemusena jäi kvantitatiivse andmeanalüüsi valimisse kokku 100 vastust. Veebiküsitluse järgselt valideeriti saadud tulemusi fookusgrupi intervjuu raames TLNV liikmetega, mille käigus koguti tagasisidet ja mõtteid uuringu tulemuste ning ettepanekute osas. Andmeanalüüsi käigus saadeti olukorra kaardistamiseks ja taustainfo saamiseks päringuid ka 16 erinevale noortevolikogule üle Eesti, küsides neilt mh valimiste korralduse, info levitamise, noortevolikogu eesmärkide ja noorte kaasatuse kohta. Järgnevates uuringu peatükkides tutvustame uuringu andmekogumise ja -analüüsimise põhjal saadud tulemusi.

# TULEMUSED

## 1.1. Üldinfo

14–20-aastaste seas täitsid ankeedi lõpuni 100 vastajat, kellest 30% on meessoost ja 68% naissoost vastajad (2% vastajatest märkis oma sooks „muu“). Ankeetküsitlusel põhinevate uuringute puhul on tüüpiline, et meesvastajate seas on osalusaktiivsus madalam kui naisvastajate seas. 27% vastajatest õpivad gümnaasiumis, 22% on omandamas kutseharidust või keskeriharidust, 47% õpivad põhikoolis ja 4% ülikoolis. Kõige enam vastajaid oli just nooremate seas (54%) ning kõige vähem vanemate ehk 19–20-aastaste seas (15%).

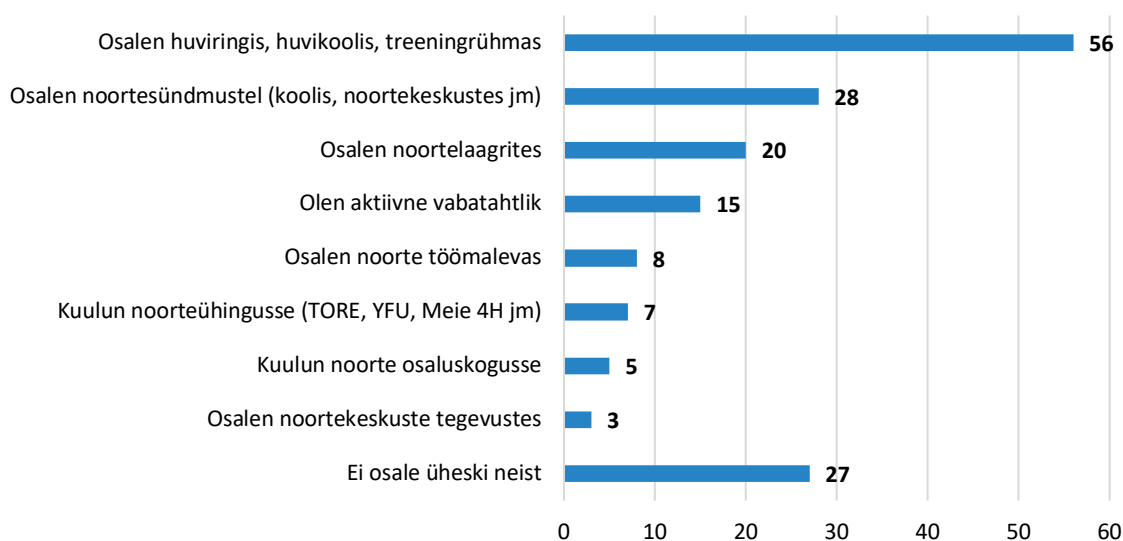


Joonis 1. Sihtrühm taustatunnuste järgi. (%)

### 1.1.1. Sihtrühma huvid ja osalus tegevustes

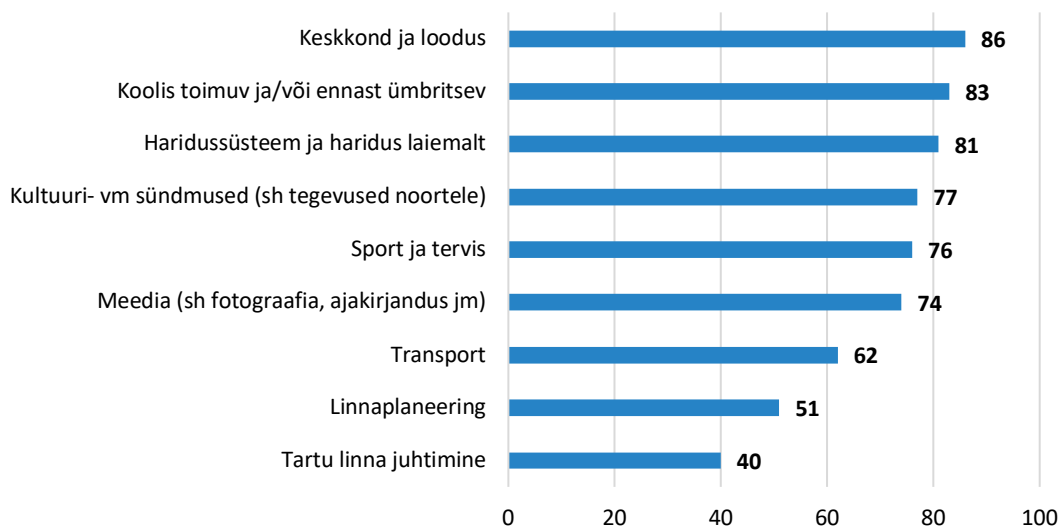
Käesolevas lõigus on lühidalt kirjeldatud küsitluse sihtrühma taust. Küsitluse alguses küsiti vastajatelt, milline on nende osalus erinevates noori puudutavates tegevustes. Kõige suurem osa vastajatest osaleb huviringide ja -koolide tegevustes ning noortesündmustel. Palju osaletakse ka vabatahtlikus tegevuses ning laagrites. 27% 14–20-aastastest vastajatest mainis, et ei osale üheski nimetatud tegevuses. 14–16-aastaste noorte seas osales oluliselt rohkem noori huvikoolide ja huviringide tegevuses võrreldes teiste vanusegruppidega ning mida suurem vanus, seda vähem vastajaid huvitegevusest osa võtab. Noortesündmustest (ja laagritest) võetakse osa enamjaolt võrdselt ning olulisi vanuselisi erinevusi sel puhul ei ole.

Tähelepanuväärne on asjaolu, et vaid 31% vastajatest märkis üht tegevust, milles osaletakse. 42% osaleb kahes või enamas ja 21% kolmes või enamas tegevuses. Kui vaadata detailselt, siis neist, kes käisid huviringides, osales 37% ka noortesündmustel (noortesündmustel osalejatest aga 76% huviringides). Samuti käib 29% noortesündmustel osalejatest ka noortelaagrites. Vabatahtlikus tegevustes osalejate seas osaleb 67% paralleelselt ka huviringides, samas kui töömalevas osalejate seas on huviringides osalus samuti kõrgeim (75%). Teiste näitajate puhul olulisi erinevusi või sarnasusi ei tuvastatud.



Joonis 2. Vastajate osalus erinevates noortele suunatud tegevustes („Millistes noorsootöö tegevustes osaled?“). (%)

Samuti uuriti vastajatelt ka nende huvide kohta, et saada aimu, millised teemad vastajatele korda lähevad ja milline on nende (potentsiaalne) huvi Tartu Linna Noortevolikogu puudutavate teemade vastu. Kõige kõnetavamateks teemadeks on vastajate jaoks keskkond ja loodus, koolis toimuv, haridust ja kultuuri puudutavad küsimused. Vähem kõnetab vastajaid näiteks linna juhtimine ja -planeering. Siin on huvitav märkida, et näiteks keskkonna ja hariduse teemad kõnetavad vastajaid sõltumata nende vanusest, soost ja haridusastmest ning lähevad võrdselt korda nii 14-kui ka 20-aastastele vastajatele. Küll aga kultuuri- jm sündmuste teema läheb rohkem peale naissoost vastajatele (kõnetab/pigem kõnetab 88% naissoost vastajaid vs 57% meessoost vastajaid) ning pisut rohkem eelistavad naissoost vastajad ka koolis toimuvat ja end ümbritsevat (87% vs 80%). Samas meessoost vastajaid kõnetavad pigem transpordi teemad (80% vs 56%).



Joonis 3. Vastajaid kõnetavad või pigem kõnetavad teemad („Mis Sind etteantud teemadest kõige rohkem kõnetavad“). (%)

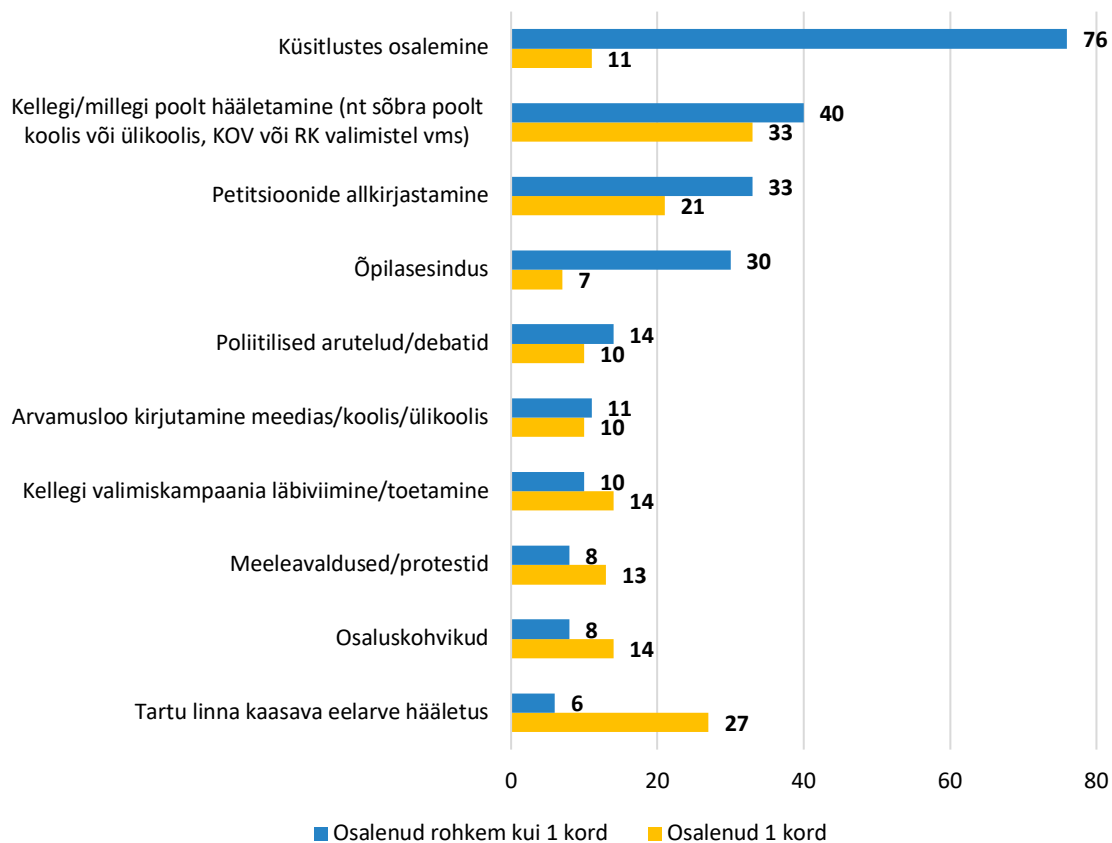
Antud küsimuse puhul pakuti kõnetavaid teemasid ohtralt. Nii näiteks märkis 92% vastajatest 4 ja enam teemat, mis neid kõnetavad ning suisa 69% valis 6 ja enam kõnetavat teemat. Täpsemalt mustreid vaadates eelistasid keskkonna ja looduse teemat märkinud vastajat lisaks ka koolis toimuvat (84% neist, kes keskkonna ja looduse teemat märkisid), kultuuri vm sündmuse (77%) ja haridusteemasid (80%). Koolis toimuvast huvitatud eelistavad ka hariduse ja keskkonnateemasid (mõlemad 87%) ning kultuurisündmuse (85%). Haridussüsteemist huvitatud märkisid lisaks ka koolis toimuvat (89%) ja keskkonna ning looduse teemasid (85%), samas kui kultuuri ja sporditeemadest huvitatud olid samamoodi huvitatud ka koolis toimuvast (97%) ja haridussüsteemist (87%). Tartu linna juhtimise ja linnaplaneerimise teemadest huvitunud aga olid samuti huvitatud ka kultuurisündmustest ja koolis toimuvast (91%), kuid samuti ka haridusküsimustest (88%).

Kui võrrelda kõnetavaid teemasid ja noorsootöö tegevustes osalemist, kerkisid ka siin mõned seosed. Nii näiteks eelistavad huviringides osalejad pisut enam just koolis toimuvat, kultuurisündmuse, meediaga seotud teemasid. Koolis toimuv huvitab üldises plaanis pea kõiki tegevusi valinud vastajaid, kõige enam just huviringides ja noortesündmustel osalejaid. Haridussüsteem ja meedia huvitab teistest enam just noortesündmustel osalevaid noori. Kultuurisündmused huvitavad huviringides, trennides ja noortesündmustel osalejaid.

## 1.2. Noorte osalus avalikus elus

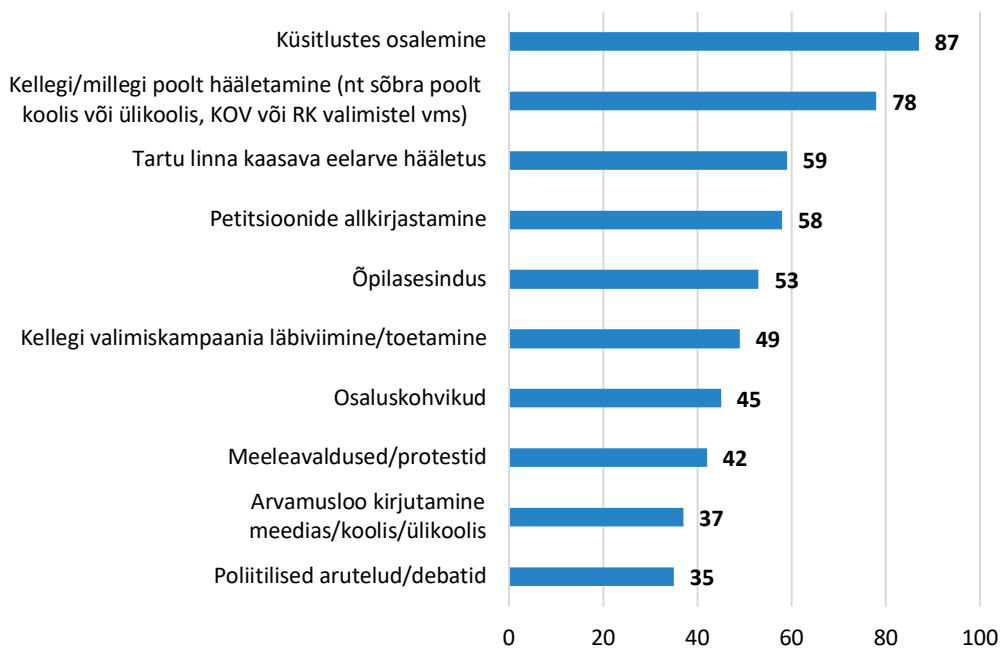
Teema uurimiseks paluti vastajatel märkida variandid, mis viisil nad on viimase aasta jooksul avalikus elus osalenud ja/või oma arvamust avaldanud. Antud küsimused aitavad paremini mõista, milline on vastajate üldine taust ja huvitumine avaliku elu ja TLNV-d puudutavate teemade vastu. Samuti aitavad küsimused mõista, kas vastajad on osalemas või avaldamas arvamust ka mõnel muul viisil. Kõige enam vastajaid on osalenud küsitlustes, petitsioonide allkirjastamises, õpilasesinduse töös ning ka kellegi/millegi poolt hääletamises. Kusjuures just hääletamise puhul oli ka kõige enam neid, kes on teinud seda vaid ühe korra. Sama põhimõtte kehtib ka kaasava eelarve hääletusega, mis on ka loomulik, kuna antud hääletus toimub kord aastas.





Joonis 4. Avalikus elus osalemine ja arvamuse avaldamine viimase aasta jooksul („Palun märki kõik sobivad variandid, milles oled viimase aasta jooksul osalenud ja/või oma arvamust avaldanud.“). (%)

Küll aga vaadates viise, kuidas soovitakse kohalikus elus kaasa rääkida (vt joonis 5), on pilt sarnane: silma paistab asjaolu, et kuigi poliitilistes aruteludes või meeleavaldustes osalemise vastu huvi on pigem madal, siis ollakse meelsamini nõus toetama kellegi valimiskampaaniat ja kellegi poolt hääletama.



Joonis 5. Viisid, kuidas soovitakse kohalikus elus kaasa rääkida („Palun märgi viisid, kuidas sooviksid kohaliku elu-olu kujundamisel osaleda/kaasa rääkida“). (%)

Joonist nr 5 vaadates võib öelda, et hääletamispotentsiaal on noorte seas kõrge ja antud viisil soovitakse oma arvamust avaldada ka edaspidi. Samas soovitasid vastajad sh avatud vastuste vormis, et hääletamispotentsiaali realiseerimiseks tasub pöörata suuremat rõhku sellele, kuidas tuua valimised noortele lähemale ja milliseid kanaleid kasutada levitamaks valimisi puudutavat infot.

---

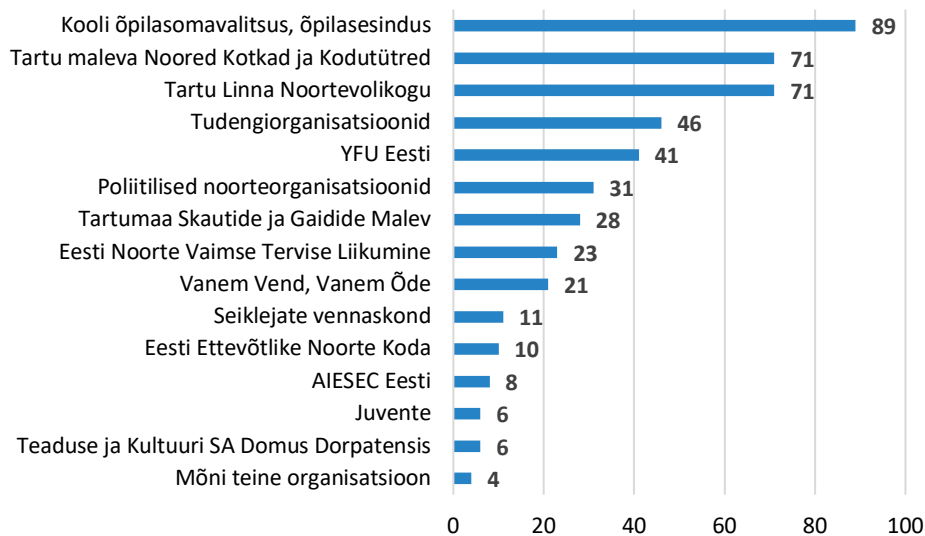
„Võib-olla kui on liikmete valimise aeg, siis teha sellele reklaami ka linnatänavatel ehk siis ekraanidel.“ (vastaja, ankeetküsitlus)

„[Soovitan] kohalikus ajalehes anda välja artikleid TLNV kohta (oma ajaleht teha, paar korda aastas digiväljaanne nt) ja kandideerimise perioodi kohta rääkida kohalikes koolides, tõsta teadlikkust.“ (vastaja, ankeetküsitlus)

---

### 1.2.1. Osalus ja teadlikkus noorteorganisatsioonide tööst

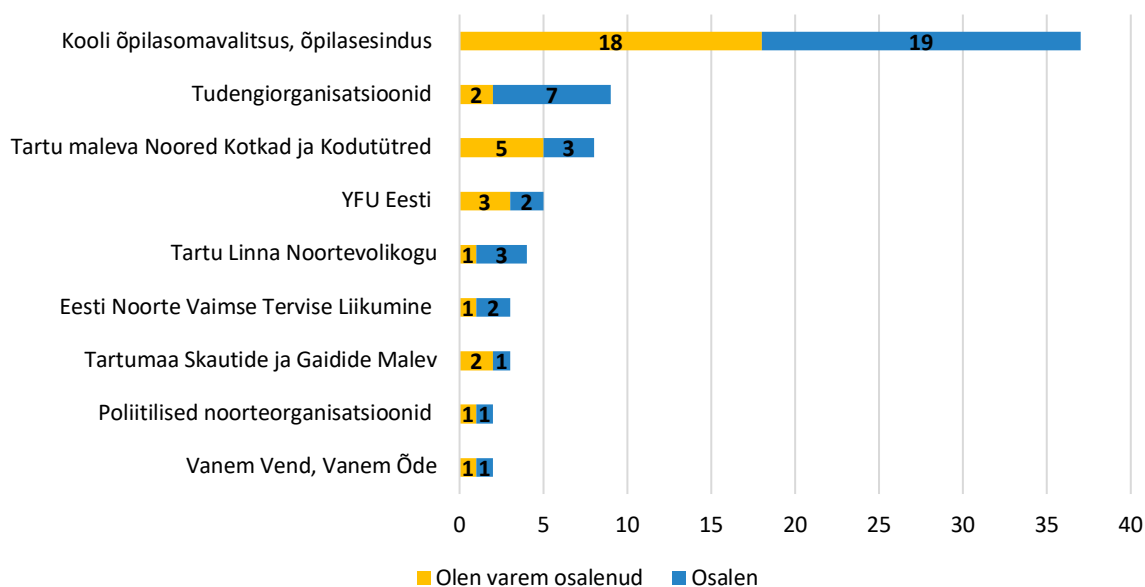
Huvide kaardistamiseks uuriti vastajatelt ka nende teadlikkuse kohta noorteorganisatsioonide tööst ning sõltuvalt nende teadlikkusest ka osalust neis. Kõige rohkem ollakse kuulnud või teadlikud just õpilasesindustest (89%), kuid suurel määral ka Noortest Kotkastest/Kodutütarest (71%) ning Tartu Linna Noortevolikogust (71%). Pisut vähem ollakse teadlikud tudengiorganisatsioonidest (46%, osaliselt tingitud noore-ealisest sihtrühmast) ja YFU-st (41%).



Joonis 6. Sihtrühma teadlikkus noorteorganisatsioonide tööst („Millistest järgmistest noorteorganisatsioonidest oled kuulnud või oled teadlik?“). (%)

Suur teadlikkus TLNV-st võis olla hüpoteetiliselt mõjutatud sellest, et küsitlusele vastasid mh ka TLNV liikmete sõbrad ja tuttavad, kes võisid olla TLNV-st teadlikud. Küll aga on antud seos kaudne ning ebapiisav lõplikke järelduste tegemiseks.

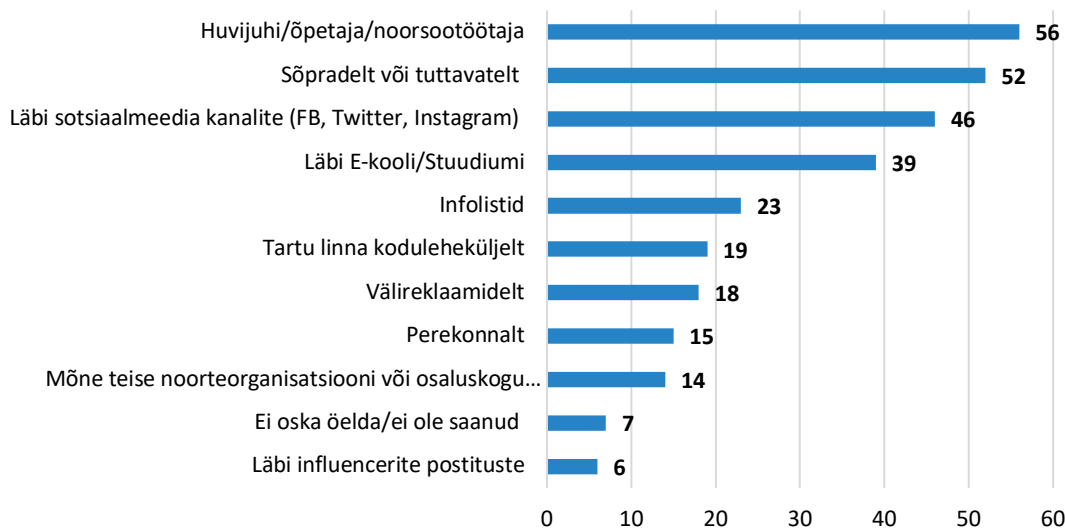
Paljud noored, kes teadsid õpilasmavalitsuse kohta, on ka ise osalenud või osalevad õpilasmavalitsuse töös (37% neist, kes õpilasmavalitsuste kohta olid teadlikud), sama põhimõtte kehtib pisut väiksemas mahu ka Noorte Kotkaste/Kodutütarde (8%) ja tudengiorganisatsioonide (9%) puhul. Siinkohal paistab silma, et osalus Tartu Linna Noortevolikogus on pigem madal (4% neist, kes olid TLNV kohta teadlikud) nagu ka poliitilistes noorteorganisatsioonides (2%) või YFU-s (5%).



Joonis 7. Vastajate endi osalus mõne noorteorganisatsioonide töös („Kas oled osalenud või osaled mõne nende noorteorganisatsioonide töös või tegemistes?“). (%)

Vastajatelt küsiti ka küsimust, mis motiveerib neid osalema noorteorganisatsioonide töös. Kõige populaarsemateks vastusteks osutusid sealsed huvipakkuvad tegevused (35%), soov kaasa rääkida oma kodukoha/kooli arengus (30%) ja soov arendada seal õpetatavaid oskusi (27%). Kõige vähem mainiti osalemise põhjustena õpetajate ja vanemate soovitamist (4% ja 6%) ning lähedust kodule (4%).

Vaadates joonist 8 (kuidas noorteorganisatsioonide töö kohta infot saadakse) selgub, et kuigi õpetajad ei ole need, tänu kellele otsustatakse millegagi liituda, on neil sellegipoolest väga oluline informatiivne roll. Kõige enam noori saavad infot just õpetajatelt/huvijuhtidelt ja noorsootöötajatelt (56%), lisaks on olulisteks soovitajateks ka sõbrad ning tuttavad (52%). Rohkem jälgitakse infot ka sotsiaalmeedia kanalites (46%) ning E-koolis/Stuudiumis (39%). Teised kanalid nagu infolistid, Tartu Linnavalitsuse kodulehekülj või välireklaamid jäävad pigem tagaplaanile.

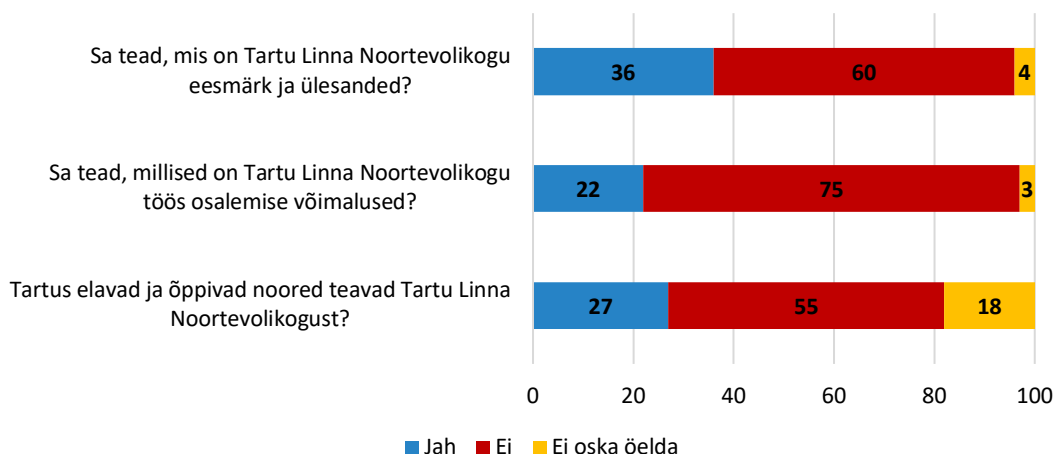


Joonis 8. Viisid, kuidas vastajad saavad infot noorteorganisatsioonide tegemiste kohta („Kelle või mille kaudu saad noorteorganisatsioonide töö kohta infot?“). (%)

### 1.3. Tagasiside Tartu Linna Noortevolikogule

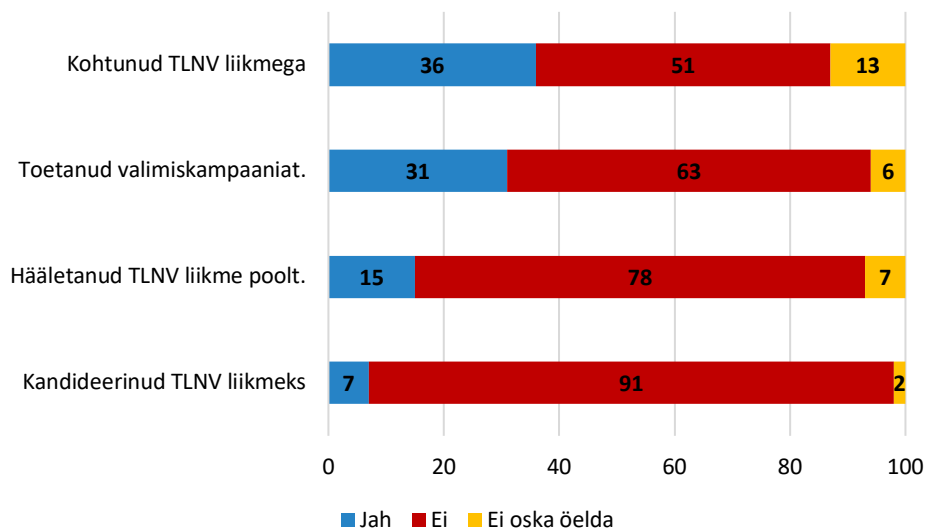
Olulise osana küsitlusest (joonis 8) uuriti vastajatelt ka tagasisidet Tartu Linna Noortevolikogu kohta. Selle teemaploki küsimustele paluti anda kõikidel vastajatel sõltumata sellest, kui teadlikud nad Tartu Linna Noortevolikogust on. Siinkohal tasub arvestada, et kuna TLNV liikmed levitasid küsitlust ka enda tuttavate ja sõprade seas, kes on teadlikumad TLNV tegemistest ja eesmärkidest, võivad tulemused olla sellest mõjutatud. Küll aga annavad vastused sellegipoolest ülevaate tugevamatest ja nõrgematest aspektidest TLNV töös.

Ühe küsimusena uuriti, kui teadlikud on vastajad TLNV eesmärkidest, osalemise võimalustest ning paluti hinnata ka Tartu noorte võimalikku teadlikkust TLNV kohta üldiselt. Kõige enam olid vastajad teadlikud (ja pigem teadlikud) TLNV eesmärkidest ja ülesannetest (35%), samuti arvas 27% vastajatest, et Tartu noored üldiselt teavad TLNV olemasolust. Kõige vähem teati TLNV-s osalemise võimalustest (22%).



Joonis 9. Vastajate teadlikkus ja hinnang TLNV aspektidele („Kas Sa arvad, et...“). (%)

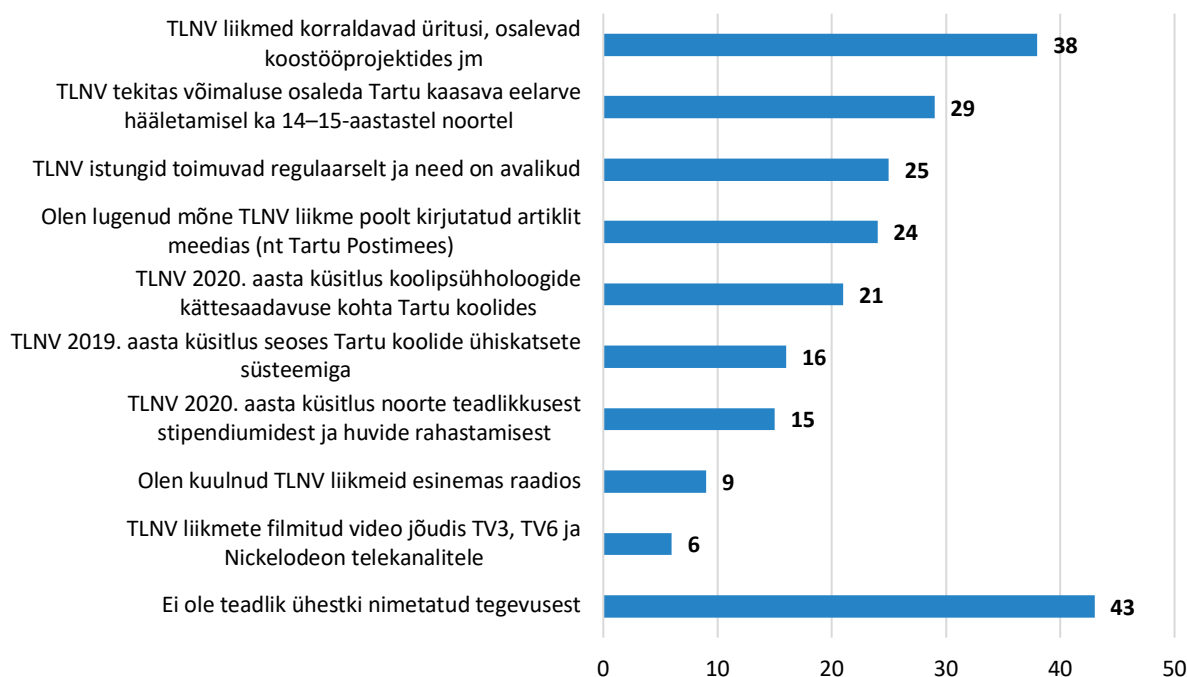
Madal teadlikkus osaluse võimalustest peegeldub ka joonisel 10, kus on näidatud vastajate osalust TLNV töös. Ka siin on vastajate endi osalus olnud samuti pigem madal. Nii on näiteks kõige enam vastajaid kohtunud TLNV liikmetega ja kõige vähem kandideerinud ise TLNV liikmeks. Samuti jääb madalaks ka vastajate hääletamine TLNV liikmete poolt, mis on madalam ka võrreldes vastajate üldise hääletamisaktiivsusega (vt joonis 5). Siinkohal on just gümnasistide seas kõige enam vastajaid, kes on kohtunud TLNV liikmetega, toetanud valimiskampaaniat, hääletanud TLNV liikme poolt ja kandideerinud ise TLNV liikmeks.



Joonis 10. Vastajate osalus TLNV töös („Kas oled osalenud ükskõik millisel viisil Tartu Linna Noortevolikogu (TLNV) töös, muuhulgas“). (%)

Vastajatelt uuriti ka seda, milliste TLNV töö aspektidega nad kursis on ning milline on teadlikkus erinevatest tegevustest või saavutustest. See küsimus võimaldab osaliselt hinnata teadlikkust TLNV tööst mh ka liikmete sõprade ja tuttavate vastuste põhjal, kes võivad üldises plaanis olla teadlikumad TLNV tööst, kuid kelle seas võib teadlikkus erinevatest tegevustest siiski varieeruda. Vastuste põhjal

selgub, et kõige rohkem ollakse kursis asjaoluga, et TLNV korraldab üritusi ja osaleb koostööprojektides. Samuti ollakse teadlikud istungite toimumisest ja võimalusest noortel hääletada kaasava eelarve raames. Kui TLNV korraldatavate ürituste kohta teadsid vastajad võrdselt sõltumata vanusest, siis ootuspäraselt teadsid 14–15-aastastele kaasava eelarve hääletusvõimaluse tekitamisest rohkem just 14–18-aastased noored. Küsitluste korraldamise kohta teadsid enam aga gümnasistid ja pisut vähem põhikoolialised noored. Nende seas, kes ei ole teadlikud ühestki TLNV tegevusest, oli oluliselt rohkem just 19–20-aastaseid noori (73%) ning peaaegu võrdne arv vastajaid 14–16 ja 17–18-aastaste vastajate seas (37 ja 39%).



Joonis 11. Vastajate teadlikkus erinevatest saavutustest või tegevustest („Millistest järgnevatest Tartu Linna Noortevolikogu saavutustest või tegevustest oled teadlik?“). (%)

Arutades antud tulemusi TLNV liikmetega selgus, et teadlikkus kaasava eelarve hääletuse vanusepiiri alandamise tuntuusest ei tulnud paljudele üllatusena, kuna seda saatis suurem teavitustöö.

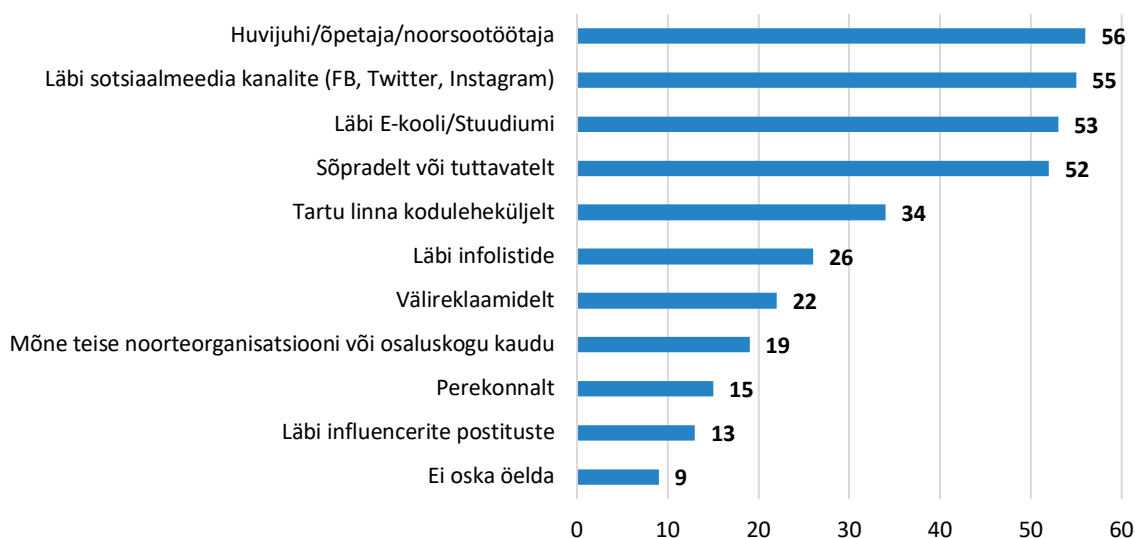
---

*„See vanusepiiri alandamine oli nii suur asi, et see läks Postimehesse ja kõikjale. See oli reklaamides üleval, see oli Tartu linnalehel üleval. See oli sellistes kohtades [üleval], kus info vahepeal üleval ei ole, välja arvatud siis, kui suured sündmused on. Õpetajad rääkisid ka. Meil koolis õpetajad hakkasid kohe rääkima, sest nad ise osalesid selles [kaasava eelarve hääletamises].“ (TLNV liige, fookusgrupi intervjuu)*

---

Küll aga tasub mainida, et siinkohal ei aita otsuste ja tegevuste populariseerimisele kaasa mitte pelgalt suurem meediakajastus, vaid ka õpetajate, huvijuhtide ja noorsootöötajate kaudu leviv info. Kõik see kombineerituna võibki tekitada olukorra, kus vastajad teavad kõige enam just kaasava eelarve hääletamise vanusepiiri alandamisest. Seega on oluline ka edaspidi kaasata õpetajaid ja suuremat meedia tähelepanu kas siis ürituse/tegevuse iseenda või selle tulemuste valgustamisse.

Selleks, et paremini aru saada, mis kanalite kaudu tasub infot TLNV kohta levitada, uurisime vastajatelt, kuidas nad sooviksid TLNV kohta infot saada. Enamjaolt kattuvad eelistused infokanali osas sellega, kust vastajad praegu infot saavad (vt joonis 8).



Joonis 12. Kanalid, mille kaudu soovitakse TLNV kohta infot saada („Kelle või mille kaudu eelistaksid saada infot Tartu Linna Noortevolikogu kohta?“). (%)

Nii on eelistuste eesotsas samuti õpetajad/huvijuhid/noorsootõtajad, sotsiaalmeedia kanalid, E-kool/Stuudium ning sõbrad ja tuttavad. Kõik teised kanalid on vastajate seas juba märgatavalt vähem eelistatud. Samuti soovivad E-kooli/Stuudiumi ja õpetajate kaudu saada infot just nooremad vastajad, samas kui infolistidest info saamine on eelistatud pigem 17–18-aastaste seas. Huvitaval kombel on sotsiaalmeedia kaudu info saamine eelistatud pigem naissoost vastajate seas (65% vs 33%). Sõprade või tuttavate kaudu soovivad infot saada pisut rohkem just 14–16-aastased (57%), kuid samuti ka 17–18 (45%) ning 19–20-aastased (47%). Perekonna kaudu soovivad saada infot valdavalt põhikoolisealised noored (28%), mis on ka mõistetav, kuna vanemad vastajad on kas muutunud iseseisvamateks või elavad ja/või õpivad Tartus perekonnast eraldi.

Kui vaadata erinevaid kombinatsioone, mida vastajad märkisid, siis varieerusid valikud oluliselt. Siiski olid teatud kombinatsioonid, mis esinesid sagedamini kui teised. Nii näiteks märkis 14% kõikidest vastajatest, et soovitakse infot saada ainult E-kooli, huvijuhtide või mõlema kaudu. 9% kõikidest vastajatest soovivad olla informeeritud lisaks huvijuhtidele ja E-koolile ka sõprade ja sotsiaalmeedia kaudu. 5% vastajatest eelistavad saada infot ainult sotsiaalmeedia ja sõprade kaudu. Ülejäänud valikute kombinatsioonid omasid liialt suurt variatiivsust, et oleks võimalik neid omavahel grupeerida. Küll aga võib olemasolevate mustrite põhjal öelda, et koolist infot saades mängivad seal olevad kanalid võrdselt tähtsat rolli. Väljaspool kooli on olulisel kohal aga eelkõige sotsiaalmeedia. Samuti iseloomustab info levikut nii koolis kui ka väljaspool seda sõprade või tuttavate olulisus, mis on ka loomulik: positiivse kogemuse või elamuse puhul jagavad inimesed seda suure tõenäosusega ka oma tuttavatega.

## 1.4. TLNV töö arendamine

Lähtudes ülalpool kirjeldatud andmetest jääb teadlikkus ja osalus TLNV töös noorte seas pigem madalaks, mis nõuab teatud muudatusi ja noorte seas populariseerimist. Seega on lisaks kvantitatiivsetele andmete esitlemisele oluline koht aruandes ka TLNV töö arendamise võimaluste kaardistamisel. Selleks küsiti vastajatelt muuhulgas erinevaid küsimusi ja ettepanekuid, kuidas TLNV tööd parandada ning seda avatud vastuse vormis. Siinkohal toome esile kõige olulisemad aspektid, mis leidsid kajastust. Täielik ülevaade kõikidest avatud vastustest on leitav isikustamata vastuste tabelist, mis on lisatud manusena aruandele (Lisa 1).

### 1.4.1. Koolid

Ühe olulise teemana toodi välja vajadust tutvustada TLNV-d koolides. Kuna nii mõnegi noore jaoks levib info eelkõige koolides õpetajate ja oma tuttavate kaudu, on see oluliseks kohaks, kus teadvustada ka TLNV olemasolust ja selle eesmärkidest. Lisaks otseselt TLNV tegevustest ja toimetustest rääkimisele soovitati teha näiteks videoloenguid ja luua muud tutvustavat sisu. Samuti võib olla oluline osa tegevuste ja võimaluste tutvustamisel, näiteks julgustati käima koolides ja tutvustama TLNV olemust isiklikult.

---

*„TLNV noored võiks käia koolides külastustel, et rääkida õpilastele, millega nad tegelevad ja võimalusel neid ka volikokku kustuda. Mina oleksin kindlasti väga huvitatud koostumisest TLNV noortega ja teada saamisest noorte ülesannete kohta, mida nad teevad Tartu Linna Noortevolikogus!“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

*„Koolide kaudu reklaamida. Kui mina oma kooliajale mõtlen, siis ma ei mäleta küll kordagi, kui meid oleks keegi kutsunud või tutvustanud, mis on TLNV ja mida seal tehakse.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Olulise aspektina tasub välja tuua, et koolides info levitamine toimub juba praegugi, küll aga tagasisidet hinnates tasub kindlasti jätkata kontakti loomist erinevate koolidega sõltumata sellest, kas nad on esindatud TLNV liikmete poolt või mitte. Eesmärgiks võiks olla võimalikult paljude koolinoorte informeerimine ning info liikumine erinevates koolides jt haridusasutustes.

Ühe teise soovitusena oli muuseas läheneda populariseerimisele ja sõnumi levitamisele ka õpetajate kaudu. Kuigi antud meetod on kasutusel juba praegugi ning kaasatakse mh ühiskonnaõpetuse õpetajaid, soovitati selle meetodi kasutamisega kindlasti jätkata.

---

*„Näiteks (võib) saata koolidesse küsimustikke aktuaalsete probleemidega, mille õpetajad saaksid edastada õpilastele, kes pakuksid olukorrale lahendusi.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

*Kõigi koolide huvijuhtidega kontakteerudes näiteks ettekäändega valmistele rohkem kandidaate saada.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---



Siinkohal tasub mainida, et huvijuhtide kaudu võib potentsiaalselt saada infot ja tuge mitte ainult kandideerimisel (kandidaatide ülesseadmine), vaid ka ürituste, küsimustike ja muu olulise info kohta sõnumi levitamisel. Nii näiteks võib kasuks tulla TLNV kuulumine Eesti Noorteühenduste Liitu, mille alt saab lisaks TLNV uudistele ja tegemistele informeerida õpilasi ka teistest suurematest sündmustest.

---

*„Kuna me oleme ENLi, Eesti Noorteühenduste Liidu, võrgustikus, siis nemad edastavad meile infot palju rohkem kui õpilasesindustele, sest kõik õpilasesindused ei ole otseselt ENLiga seotud. Jah, õpilasesindustele on Eesti Õpilasesinduste Liit, aga meie jaoks on loodud ka üle-eestiline palju suurem organisatsioon, mis ühendab neid neid teiste noorteühenduste ja volikogudega.“ (intervjueeritav TLNV liige, eelintervjuu)*

---

Kuna huvijuhid on peamised noortele suunatud tunnivälise ürituste ja tegemiste koordinaatorid, siis saaks nende kaudu levitada infot õpetajateni, kes omakorda saavad seda levitada klassiõpilaste seas. Tasub aga arvestada asjaoluga, et info levitamine huvijuhtide kui ka kooli juhtkonna kaudu sõltub inimestest, infotulvast, kuid ka nende hinnangust sündmuse või uudise olulisusele. Huvijuhid võivad olla muuhulgas ka õpilasomavalitsuse kontaktisikud, seega TLNV liikmete hinnangul võib ka õpilasomavalitsusele kirjutamine ja koostöösoovi edastamine muutuda keeruliseks. Ka TLNV noorte endi hinnangul on huvijuhtide ja kooli juhtkonna motivatsioon varieeruv.

---

*„Esimese ja teise koosseisu ajal ma kirjutasin ligi 10 koolile [kooli huvijuhile, õpilasesinduse presidendile ja õppealajuhatajale], et me soovime tulla üritust korraldama, rääkima TLNVst ja kaasava eelarve hääletamisest. Aga ma sain vist ainult ühelt koolilt vastuse ja see vastus oli ka eitav.“ (intervjueeritav TLNV liige, eelintervjuu)*

---

Seetõttu tuleb kasuks ka alternatiivsete allikate kasutamine noorte informeerimisel koolides, näiteks vähendada kirjade saatmist või helistamist ja külastada isiklikult TLNV liikmete poolt kooli ja suhelda kooli esindajatega. Viimane aitab tõsta edastatava info tähtsust ja soodustab asjaolu, et noort TLNV liiget võetakse kuulda ja tema ettepanek täidetakse.

Populaarseks osutus ka soovitus levitada infot ja olulisi sõnumeid Stuudiumi kaudu, mida tõid esile mitmed vastajad. Küll aga tasub üldises plaanis silmas pidada asjaolu, et info levitamine ja teadlikkuse suurendamine võiks olla läbimõeldud ja suunatud eelkõige teemast potentsiaalselt huvitatud noortele. Antud mõtet väljendas ka üks küsitlusele vastanutest.

---

*„Töö sünkroonis noortekeskustega või Junior Achievement laadsete asutustega, kuhu ongi koondatud noored kellele pakuvad sarnased teemad huvi. Mütsiga "noori inimesi" püüdma minna raske, kõiki lihtsalt ei huvita sellised teemad.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

### 1.4.2. Õpilasesindused

Koolides toimuvat puudutasid ühel või teisel määral mitmed vastajad. Nii soovitati olulise aspektina teha koostööd ka õpilasesindustega. Ka vestluses TLNV liikmetega fookusgrupi arutelu raames tuli välja asjaolu, et sageli on TLNV liikmed seotud õpilasesindusega ning räägivad koolis toimuvatel asjadel kaasa. Seda võib omakorda koolide ja õpilastega koostöö arendamise tarbeks ära kasutada.

---

*„Kõige tähtsam oleks minu meelest info levitamine. Võibolla saaks käia nt koolides nende tegevustest rääkimas või olla rohkem seotud koolide õpilasesindustega, et sealt info leviks.“*  
(vastaja, ankeetküsitlus)

*„Võib-olla võiksid Tartu koolide õpilasesindused omavahel rohkem koostööd teha ja sisendit anda noortevolikogule näiteks. Noortevolikogu tegevuse kohta võiks rohkem infot olla.“*  
(vastaja, ankeetküsitlus)

---

Eelnev soovitus võib olla asjakohane mitmel põhjusel. Esiteks, kuna nii õpilasesinduse kui ka TLNV eesmärgiks on noorte huvide edendamine ja nende eest seismine, võib eeldada, et potentsiaali koostöö tegemiseks mõlema vahel leidub. Parem koostöö TLNV ja koolide õpilasesinduste vahel aitaks kasvatada koolinoorte teadlikkust TLNV-st ning tekitada neis suuremat huvi TLNV tegevuste vastu. Samuti soodustaks see TLNV huvide ja eesmärkide paremat tutvustamist noorte seas, TLNV sõnumi levitamist ja kokkuvõttes ka noorte teadlikkuse ja huvi kasvu TLNV suhtes. Tehes tihedamat koostööd õpilasesindustega erinevatest koolidest, tekib ka TLNV liikmetel parem ülevaade noorte huvidest, probleemidest ja käekäigust. Samamoodi võivad õpilasesindused näha omakorda võimalust edastada mured ja sõnumid uuele tasemele ning tõstatada mh koolist väljapoole ulatuvaid probleeme TLNV kaudu juba kõrgemal ehk volikogu tasemel.

---

*„1.Rohkem teha tagasisideküsitlusi. 2. Tegeleda noorte probleemidega rohkem ja vaadata, et noortel oleks alati võimalik oma muredega noortevolikogu juurde. 3. Alustada eesmärkide täitmisega väikestest sammudest, et ei kiirusta. 4. Valida need teemad, mida enamus noored tahaksid, et käsitletakse.“* (vastaja, ankeetküsitlus)

---

TLNV liikmetega arutelus sel teemal selgus asjaolu, et koostöö arendamine õpilasesindustega on olnud plaanis juba mitmeid aastaid. Küll aga raskendab koostööd asjaolu, et lisaks kommunikatsiooniraskustele (nt kooli esindajate madal huvi, otsekontakti puudumine õpilasesindusega) muutub ka TLNV koosseis igal aastal.

---

*„Meil on olnud mitu aastat eesmärk seda [koostöö arendamist] teha. Selle pärast me hakkasime eelmisel aastal koostama õpilasesinduste infolisti. Aga kuna õpilasesindused muutuvad erinevatel aegadel kui meie, siis siin ongi sellega raskusi. Aga me teeme eeltööd selleks, et ülejäämisel aastal oleks võrgustik loodud, et me saaksime kokku regulaarselt ja meil oleks suhtluskanal, mida me kõik aktiivselt kasutame.“* (TLNV liige, fookusgrupi arutelu)

---

Koostöövõrgustik, mille kaudu õpilasesindustega ühendust hoida, oleks kindlasti suureks abiks otseühenduse loomisel ja info jagamisel. Efektive võrgustiku toimimise korral paraneks oluliselt

TLNV-d puudutava info kättesaadavus ja ka erinevate õpilaste kaasamine. Samuti aitaks see vältida probleemi, kus õpilasmavalitsuse või TLNV liikmed vahetuvad ja koos nendega kaob ka inimeste põhiselt üles ehitatud suhtlus ühe või teise kooli esindusega. Formaalne võrgustik hoiaks õpilasmavalitsusi ja TLNV-d koos ka inimeste vahetumisel. Siiski võib juba praegugi katsetada info vahetamist õpilasmavalitsustega ning raskuste korral proovida suhelda ametliku e-posti vm kaudu alternatiivsel viisil, näiteks võttes ühendust õpilasmavalitsuse esindajatega otse sotsiaalmeedia vahendusel.

### 1.4.3. Nähtavus

Samuti töid olulise aspektina mitmed vastajad esile teadlikkust ja nähtavust. Vaadates teiste noortevolikogude praktikaid üle Eesti, on nende põhilisteks sõnumi levitamise kanaliteks sotsiaalmeedia (täpsemalt Facebook ja Instagram). Üksikutel juhtudel levitatakse sõnumeid ka kohaliku ajalehe, oma isikliku kodulehe või muu kanali kaudu. Antud valik on põhjendatud sotsiaalmeedia lihtsusest/kättesaadavusest ning ka sihtrühma eripäradest tulenevalt, seega selle kasutamine põhilise infokanalina on õigustatud. Küll aga kommenteerides TLNV kuvandit sotsiaalmeedias, soovis nii mõnigi noor näha suuremat aktiivsust, tuues näiteks suuremat postitamise tihedust eelmistel aastatel.

---

*„Eelmise koosseisu sotsiaalmeedia oli täis regulaarselt sisu ja seda oli tore näha. Uue koosseisuga on see justkui ära vajunud.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Siinkohal toodi esile just vajadust tugevama teadvustamise järele, kuna sageli ei ole noortel huvi või võimalust iseseisvalt teavet leida. Seega arvati, et paista silma ning selgitada olemasolevaid võimalusi on oluline.

---

*„Agressiivsemalt võiks promoda, kui midagi ägedat ära tehakse, sest ma küll tean, et TLNV on olemas ja nad on aktiivsed jne (ja ma tean, kust ma võiksin infot leida), aga muid tegemisi on nii palju, et ei viitsi/mäleta ise vaadata, niiet kui kasvõi Facebooki ad'idega midagi teada antaks, siis oleks päris kena juba.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Lisaks leidis mainimist ka asjaolu, et TLNV tegemiste kajastamine võiks olla paremini korraldatud ja teostatud, näiteks võiks noortega rohkem suhelda ja olla nende jaoks nähtavam. Tartu Linna Noortevolikogu aasta kokkuvõtetest selgub, et TLNV korraldab mitmeid üritusi ja tegevusi, mis puudutavad otseselt Tartu linnas elavaid ja/või õppivaid noori. Küll aga selgub küsitlustulemustest, et teadlikkus nendest tegemistest on siiani olnud pigem madal (vt joonis 11). Antud asjaolu on otseselt seotud ka tagasisidega avatud küsimuste all, kus sooviti veelgi rohkem kaasavaid ja noortele suunatud üritusi, kuid mille kohta puudub noortel sageli teadlikkus.

Info leviku paremaks kaardistamiseks ja mõtete kogumiseks laekus vastajatelt mitmeid olulisi ettepanekuid. Nii näiteks soovitasid vastajad kirjutada artikleid ja tekste ajalehtedesse ning noortele suunatud ajakirjadesse. Samuti soovitati teha aktiivsemat reklaami sotsiaalmeedias ning jätkata osaluskohvikute korraldamist.

---

*„Arvan, et osaluskohvikud jms on väga head võimalused end vähemalt osadele noortele tutvustada. Võib-olla [ka siis] kui Facebookis oleksid peaaegu regulaarselt makstud postitused.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

#### 1.4.4. Reklaam ja kuvand

Samuti oli üheks soovituselks reklaami tegemine. Sedapuhku pakuti nii väli- kui ka sotsiaalmeedias reklaami ostmist.

---

*„Sotsiaalmeediasse peaks rohkem seda levitama ja miks mitte välireklaamide.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

*„Kohalikus ajalehes anda välja artikleid TLNV kohta (oma ajaleht teha, paar korda aastast-digiväljaanne nt) ja kandideerimise perioodi kohta rääkida kohalikes koolides, tõsta teadlikkust.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Teine vastaja aga avaldas arvamust, et TLNV võiks proovida töötada ka reklaami visuaalse poole osas, et muuta see nähtavamaks ja erksamaks.

---

*„Kindlasti teha enda reklaamid silmanähtavaks, sest ükskõik kui palju ja kus kohas te ennast ei reklaami alati jäävad silma kõige erksamad ja kohe lugema kutsuvad postitused, ning kindla peale pealkiri peaks olema kutsuv.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Siin on oluline märkida, et eesmärgiks võiks olla ka kuvandi kallal töötamine. Nii näiteks arvas üks intervjuueeritud Tartu noor, kes pole otseselt TLNV tegevusega kursis, et TLNV assotsieerub tema ja sõprade arvates liialt poliitika ja erakondade tööga.

---

*„[TLNV] kõlab veidi nagu erakondade noortefraktsioon, et pisut sarnane nendega. See kõlab nagu linnavalitsusel oleks kuidagi vaja näidata, et me tegeleme noortega ka ja siis me teeme TLNV. Ma ei ole kindel, kui suur nende tegevusväli on.“ (intervjuueeritav, eelintervjuu)*

---

Sarnane seisukoht tuli esile ka avatud vastusena ankeetküsitluses, milles üks vastajatest rõhutas, et rõhku tuleb pöörata ka kuvandile ning müütide kummutamisele, ehk tutvustada TLNV-d kui noorsootöö üht haru, mis ei esinda erakondlike ega poliitilisi huve. Seda enam on poliitilise kuvandi kummutamine oluline, et kõigest 5% vastajatest on poliitilise ühenduse liikmed ja 10% osalenud poliitilise ühenduse üritustel. Enamik noortest (76%) ei ole poliitiliste ühenduste liikmed ega soovi nendesse kuuluda. Selle seisukohaga nõustusid ka TLNV liikmed, et seos TLNV ja poliitika vahel on kerge tekkima

---

*„Minu arvates üks põhjus võib olla sellest, et sõna „volikogu“ väga tihedalt seostatakse poliitilise terminiga ja see väga tihti hirmutab eemale. Noored ei tunne kohustust, et peavad linna elus kaasa rääkima ja teadvustama, kus miski toimub. See võib olla väikseks takistuseks.*

*Aga teisalt on võimalik kõik asjad poliitiliseks muuta. Kui me asja peaksime parandama hakkama, siis ilmselt olekski hea algus see, kus me hakkame teadvustama inimestele, et me ei ole poliitikud, vaid me peame oma arvamusi mingitel teemadel välja kujundama.“*

*(intervjueeritav TLNV liige, eelintervjuu)*

---

Arutelus TLNV liikmetega tuli välja, et otseselt poliitilisi sõnumeid ei kasutata, pigem rõhutakse ürituse ja/või tegevuse teemal, kui noori osalema kutsutakse ning pakutakse võimalust kuulata ja rääkida kaasa neid huvitavatel teemadel. Siiski tasub pöörata senisest pisut enam rõhku oma kuvandile ja müütide kummutamisele vältimaks valearusaami ning seostamist poliitikaga. Näiteks küsimusele, kuidas teha TLNV tööd läbipaistvamaks ja usutavamaks, vastas intervjueeritav nõnda:

---

*„Hästi kindlalt öelda, et mida taotletakse. Esindame noorte arvamust? Ma tahaksin kindlamat struktuuri. Kelleni see arvamus jõuab? Mingit tulemuslikkust tahaks näha. /.../ Kui on mingi konkreetne idee ja plaan, mida TLNV esitab, siis selle teema põhiselt ilmub nt artikkel. Et meie plaanime seda asja, see idee näeks välja nii, selle asja jaoks on vaja seda ja seda ning seda oleks vaja teha sellepärast, et... Aga lihtsalt üleüldiselt TLNV reklaamida, siis see kõlab nagu poliitika. Ei pea mitte institutsioon ise reklaami saama, vaid et on mingi üks kindel asi, mida tehakse ja see kindel asi peab saama.“* (intervjueeritav, eelintervjuu)

---

Sellest võib järeldada, et eeskätt noortele, kes ei ole kursis TLNV töö ja tegevustega, on oluline konkreetsus ja selgus, et mõista, mis on TLNV ja millega see tegeleb.

#### **1.4.5. Üritused**

Ka rohkemate tegevuste ja ürituste korraldamine olid ühed levinumatest aspektidest, mida TLNV töö ja nähtavuse parandamiseks esile toodi. Näiteks soovitas üks vastaja korraldada erinevat sorti tegevusi ja üritusi piirdumata avaliku elu ja linna juhtimisega seonduvate teemadega.

---

*„Kui pandeemia on vaibunud, korraldada erinevaid üritusi (sport, open mic, väitlused).“*  
*(vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Huvitava ettepanekuna toodi välja ka võimalust korraldada koolidele või klassidele noortevolikogu istungite vaatamist. Siinkohal oleks kindlasti otstarbekas kaaluda ka võimalust külastada koolide või klassidega volikogu komisjonide istungeid, milles osalevad ja räägivad kaasa ka TLNV liikmed.

---

*„Infot võiks jagada koolidele ning korraldada võiks erinevate koolidega üritusi. Nt võiks korraldada mõnedes koolides 8-9 kl noortevolikogu istungi vaatamise. Seal saaksid noored näha, milline on istung, mida seal arutatakse, mida saavad ka nemad kaasa rääkida jms.“*  
(vastaja, ankeetküsitlus)

---

Antud ettepanekut võib laiendada ka üldisele mõttele kasutada ära TLNV-le avanevaid võimalusi kaasates õpilasi ja tutvustades neile lähemalt nii Tartu volikogu kui ka Tartu Linnavalitsuse tööd. Kuna TLNV liikmed osalevad volikogu istungitel ning neile on avatud võimalus suhelda linna juhtidega, on nende poolt tutvustavate visiitide ja istungite külastamise korraldamine oluliselt lihtsam kui tavalistel noortel.

#### **1.4.6. Noorte huvidega arvestamine, olemasolevad võimalused ja kaasamine**

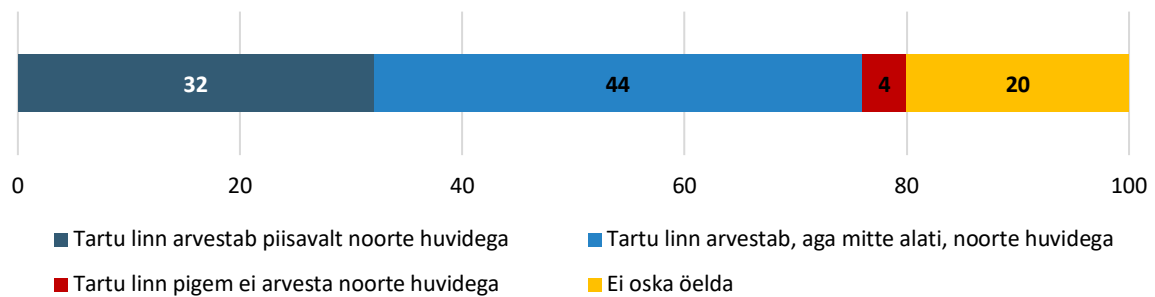
Vastajatelt küsiti avatud küsimusena ka seda, kuidas võiks linna juhtimisel arvesteda noorte huvidega senisest rohkem, ning laekunud tagasiside on kirjeldatud käesolevas alapeatükis. Üleüldine küsimus, kas vastajad tunnevad, et neil on võimalus oma ideed ja arvamusi soovi korral linnale avaldada, peegeldab asjaolu, et 47% noortest arvab, et selline võimalus on neil vajadusel olemas. Veerand vastajatest ehk 24% tunneb, et seda võimalust neil pole ja 29% vastajatest ei osanud antud küsimusele vastata. Täpsustavate vastuste all mainiti mitmeid võimalusi, kuidas oma arvamust avaldada võiks. Arvati, et seda võib teha näiteks KOViga otse suheldes, õpetajate, TLNV kui ka õpilasomavalitsuse kaudu, eriti kui olla ise aktiivne ja täis motivatsiooni. Kuigi üldises plaanis olid osalejad võimalustest arvamuse avaldamiseks teadlikud, oli ka vastajaid, kes arvasid, et antud info leidmine on keeruline või siis sooviti näha, et arvamuse avaldamisel oleks rohkem mõju, kuna iseseisvalt tegutsemine on keerulisem.

---

*„Ma arvan, et kuidagimoodi saan ma ikka enda arvamusi ja ideid avaldada, kuid kui ma sooviksin näha mingit muutust ja peaksin selle nimel võtma ühendust mingi tähtsa inimesega, siis selle nimel peaksin ma kahjuks palju vaeva nägema.“* (vastaja, ankeetküsitlus)

---

Kuigi linnale arvamuse avaldamise võimalustest olid teadlikud pooled vastajad, siis üldine vastajate suhtumine nende huvidega arvestamisse on üpris positiivne. Vaid 4% vastajatest arvasid, et Tartu linn ei arvesta noorte huvidega ja 20% vastajatest ei osanud küsimusele vastata. Siinkohal, nii nagu ka võimaluste küsimuse puhul, võib oletada, et küsimus kõlas liialt abstraktselt, et otsest vastust anda, või siis puudub paljudel konkreetne kogemus antud teemaga.



Joonis 13. Vastajate hinnang nende huvidega arvestamisele linna juhtimisel („Milline on Sinu kui Tartus elava/õppiva noore hinnang sellele, kuidas Tartu linna juhtimisel noorte huvidega arvestatakse?“). (%)

Joonisel 13 kajastatud küsimuse puhul oli vastajatel võimalik täpsustada oma vastuseid. Kui vaadata täpsustatud vastuseid, siis kõige populaarsemaks osutus ettepanek korraldada küsitlusi noorte seas neid puudutavatel teemadel ka tulevikus. See suurendaks muuhulgas noorte kaasatust aruteludesse linnatasandil ja aitaks esindada nende huvisid efektiivsemalt.

---

*„Võiks noorte seas läbi viia erinevaid küsitlusi, et nad saaksid vabalt oma arvamust avaldada ning välja pakkuda ka oma mõtteid.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

*„Tuleks koostada sarnaseid küsitlusi just vanuserühmale 12-19.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Antud soov tuli mitu korda esile ka küsimuse all, kus paluti kirjeldada ettepanekuid, kuidas rohkem kaasata noori linna tasandi otsustusprotsessidesse. Seda vajadust võib tekitada asjaolu, et avalik arutelu Tartu linna ja elanike vahel leiab sageli aset meedias, ametlike kanalite või teiste allikate kaudu, mis jäävad noortele kaugeteks. Seega ka kõige nooremate Tartu elanike kaasamiseks võiks TLNV omaealiste noorte seas korraldada küsitlusi ja vahendada küsitlustulemusi Tartu volikogule. Siinkohal on oluline välja tuua, et küsitluse korraldamist noorte seas soovis ka üks venekeelne vastaja, mistõttu võib tulevikus küsitlust kaaluda kui vahendit venekeelsete noorteni jõudmiseks. Samuti on oluline, et küsitluse korraldamine TLNV poolt oleks läbimõeldud ning põhjalikult planeeritud, kuna antud ettevõtmine nõuab ettevalmistamist ja aega.

---

*„[Küsitluste korraldamine] kindlasti kõnetab, aga see on selline asi, mida saab kasutada siis, kui meil on vähemalt paar kuud aega. Seda peab pigem aasta alguses hakkama tegema, me ei saa aasta lõpus hakata uuringuid tegema. Küsimustikus on sellised asjad, mis vajavad aega./.../ Me võime sellega väga hiljaks jääda. Kui meil tekib midagi ja me teeme küsitluse ära, see võtab kardetust rohkem aega. Aga kui meil on teada ette, et nt meil tulevad KOV valimised ja meil on soov teha selle kohta küsitlus, siis meil on aega, et kõike ette valmistada. See oleneb sellest, kui pakiline teema on.“ ( TLNV liige, fookusgrupi arutelu)*

---

Lisaks töid vastajad välja ka muid ettepanekuid, kuidas noorte elu linnas võiks paremaks muuta. Kuigi nii mõnigi noor tõi esile just kooliga ning õppetööga seotud muresid, sooviti näiteks seda, et linnas oleks rohkem parke, kus sõpradega aega veeta, ning et oleksid tagatud paremad tingimused koolide spordiväljakutel. Samuti tuli vastustest esile ettepanek, et TLNV liikmed võiksid aidata kaasa mh Tartu maleva organiseerimisele või läbiviimisele, mis aitab tuua kokku noori ja pakkuda neile suveks

tegevust. Lisaks arvas üks vastanutest, et võiks olla tagatud ka parem arvestamine koolide asukohaga bussigraafikute koostamisel.

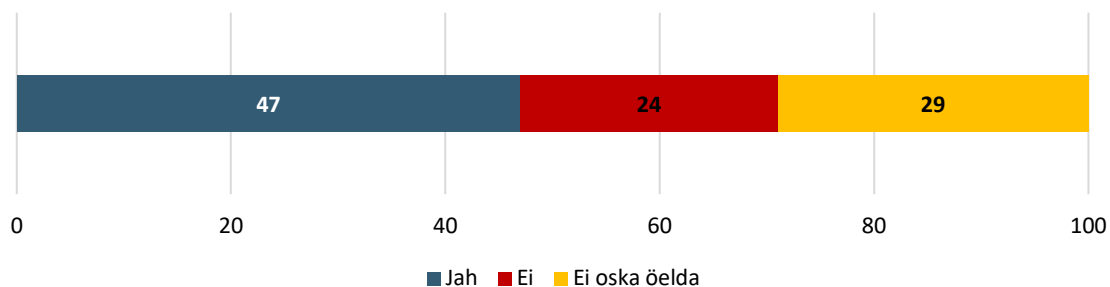
---

*„Kui eelmisel aastal tuli uus bussigraafik, ei arvestatud paljude koolidega ning need jäid põhimõtteliselt busside trajektoorist välja või hakkas lähimast peatusest sõitma ainult üks buss. Kool pidi ise linnavalitsusega ühendust võtma ja asja arutama. Seega oleks võinud uute bussitrajektooride rajamisel nõu pidada ka otse noortega ja küsida nende arvamust.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Kuigi TLNV liikmetel võib olla keeruline lahendada sarnaseid probleeme piiratud võimaluste tõttu, võivad antud mõtted olla sellegipoolest miski, millest noortega tulevikus vestelda ja mida oma töös meeles pidada.

#### 1.4.7. Avalikus elus kaasärääkimine



Joonis 14. Vastajate tunnetus avalikus elus kaasa rääkimisest („Kas tunned, et sul on olemas viis/võimalus, mille kaudu saaksid soovi korral ja vajadusel oma ideed ja arvamust linnas toimuva kohta avaldada?“). (%)

Ligi pooled noortest (47%) on veendunud, et neil on olemas viis/võimalus, kuidas linnas toimuva kohta arvamust avaldada. 24% noortest arvas, et neil seda võimalust pole, samas kui pea kolmandik (29%) ei osanud antud küsimusele vastata. Täpsustava küsimuse all mainiti näiteks võimalust pöörduda vajadusel otse linna ja volikogu liikmete poole, aga ka võimalust rääkida kaasa TLNV kaudu või siis pöörduda õpilasomavalitsuse poole. Samas arvas nii mõnigi noor, et ta siiski ei tea võimalusi või kohti, kuhu vajadusel pöörduda, või siis ei uskunud, et tema pöördumine võiks miskit muuta. Vesteldes mh TLNV liikmetega fookusgrupi arutelu raames selgus, noortel on juba praegu võimalik TLNV kaudu oma seisukohtadest teada anda. Samuti on juba praegu noortel võimalus külastada istungeid ja näha noortevolikogu tööd seestpoolt. Küll aga pole aktiivselt ja süstemaatiliselt seda võimalust noortele ja klassidele tutvustatud ja pakutud, mistõttu jääb osalus- ja pöördumishuvi madalaks.

Samuti küsiti noortelt ka ettepanekuid või mõtteid, kuidas kaasata noori linna tasandil otsuste tegemisse veelgi paremini. Näiteks pakuti ideed kajastada volikogus käsil olevad noori puudutavad teemad sotsiaalmeedias või muude TLNV kanalite kaudu.



---

*„Võib olla tuuagi sotsiaalmeedias välja linnavolikogu teemad, mis võivad noori huvitada ja algatada arutelu.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

*„Samamoodi küsitluste tegemine, hetkel on küll keeruline kohapeale minna koolitusi ja infotunde läbi viia, aga videovahendusel saab väga palju korda saata. Volikogu liikmed on osavad filminduse alal - teha veel videoid, väikseid klippe-reklaami eesmärgil.“ (vastaja, ankeetküsitlus)*

---

Siinkohal aga tasub silmas pida, et teatud noorte jaoks on oluline ka usaldusvärsus teemades, milles sõna võetakse. Nii näiteks rääkides petitsioonide allkirjastamisest, mainis intervjuueeritav, et tegevustesse üldiselt võiks kaasata ka arvamusiidreid, nt õpetajaid, eksperte jne, keda noored usaldavad ja kes neile korda lähevad. See aitab tekitada usaldust ja maandada valearvamusi ja hirme.

---

*„Kui see [petitsioon] on päriselt argumenteeritud või ma saan aru, mida taotletakse ja ma ise taotlen sarnast asja, siis jah, olen petitsiooni poolt ja see on positiivne. Aga kui suvaline inimene teeb seda, siis tekib küsimus, et miks sa mu arvamusiidrid peaksid olema? Kui [noortel] on mingisugune teemakohane esindusisik, kellel päriselt on teema kohta midagi öelda, siis on asi usaldusväärne.“ (intervjuueeritav, eelintervjuu)*

---

Seega võib öelda, et noorte silmis tasub pöörata tähelepanu mitte ainult asjaolule, et tegevus, üritus vm taotletav eesmärk oleks noortele usaldusväärne, vaid ka atraktiivne.

Aruandes välja toodud mõtted ja ettepanekud on kokkuvõtlikud ning keskenduvad põhilistele aspektidele, mida vastajad välja tõid. Täielik ülevaade avatud vastustest ja ettepanekutest on Lisa 1 failis, mis sisaldab kõiki küsitlusele laekunud vastuseid isikustamata kujul.

# KOKKUVÕTE JA SOOVITUSED

Kokkuvõtlikult näitavad uuringu tulemused, et Tartu Linna Noortevolikogul on noorte huvide ja arvamuse esindamisel oma roll. Nii on näiteks ellu viidud mitmeid tegevusi ja muudatusi, mis on positiivselt mõjutanud Tartus elavaid ja õppivaid noori inimesi alates noorte arvamuse edastamisest Tartu linnajuhtidele lõpetades vanusepiiri alandamisega kaasava eelarve hääletamisel. Küll aga tuli kogutud andmetest välja mitmeid olulisi probleeme, mis vajavad adresseerimist. Madal arv kandideerijaid ja hääletajaid (37 hääletajat 2021. aasta valimistel) tähendab seda, et Tartu noorte tegelik esindatus Tartu Linna Noortevolikogus – ja selle tulemusena ka TLNV legitiimsus – on madal. Samamoodi on vastajate osavõtt TLNV töös ja tegemistes tagasihoidlik. Peamine põhjus võib olla asjaolu, et noored ei ole TLNV-st teadlikud. Samuti ei olda kursis, millised on TLNV eesmärgid, võimalused kaasalöömiseks ja kuidas TLNV tegutseb. Legitiimsuse ja kaasatuse suurendamiseks on tarvis mõelda võimalustele, kuidas tuua TLNV noortele lähemale, kuidas teha TLNV eesmärgid ja tegevused noortele nähtavaks ja atraktiivseks. Järgnevalt tutvustatakse lähtuvalt uuringu tulemustest järeldusi ja soovitusi, mida tuleval aastal TLNV arendamisel kaaluda.

## 1.5. Koostöö koolide ja õpilasmavalitsutega

Noorte kaasamise edukuse võti peitub koostöös. Toetudes ainult enda võimalustele on keeruline saavutada suurt kaasatust ja TLNV töös osalust noorte seas. Siinkohal tasub teha senisest suuremat koostööd eelkõige koolidega, kuna suur osa noori puudutavast infost liigub just seal. Seega võiks kontakti otsida ja kaasata töösse näiteks sealsed õpilasmavalitsused. TLNV-l ja õpilasmavalitsustel on sisuliselt üks eesmärk, milleks on esindada noorte huvisid kooli või linna tasemel.

Uuringust selgub, et just õpetajatel on info edasikandjatena oluline roll, kuna kõige enam saavad noored infot just õpetajatelt/huvijuhtidelt ja noorsootöötajatelt. Seega on oluline, et TLNV-d puudutav info jõuaks õpetajateni ja huvijuhtideni ning nende kaudu ka õpilasteni. Võimalusi kontakti loomiseks on mitmeid: näiteks võib võtta ühendust kooli juhtkonna, huvijuhi või õpetajaga ning küsida võimalusi info levitamiseks õpilaste seas. Samuti võib pakkuda kooli esindajatele ka tutvustava loengu või infotunni läbiviimist. Ühendust võib võtta nii kirja teel, telefonitsi kui ka kooli kohale minnes.

Infotundides noortele võib rääkida oma tööst, näiteks käia tutvustamas TLNV liikmete poolt läbiviidud küsitlusi või TLNV koosseisu hiljutisi saavutusi<sup>2</sup>. Samas ei pea teavitustöö piirduma vaid TLNV töö ja eesmärkide tutvustamisega. Kuna noored soovisid nendele suunatud tegevusi, tasub proovida mõlema aspekti omavahelist kombineerimist ehk TLNV nähtavuse suurendamist koolides korraldades noortele mõeldud üritusi. Näiteks võib korraldada loenguid noortele huvipakkuvatel teemadel, viia läbi väitlussessioon või ümarlaud, rääkida viimastest arengutest Tartu linnas (ja volikogus), kaasata üritusele suunamudijaid ja tuntud inimesi. Samuti võib eeskuju võtta teistest noortevolikogudest, näiteks Põltsamaa noortevolikogust. Infopäringule vastates kirjeldasid Põltsamaa noortevolikogu liikmed, et on varasemalt korraldanud näiteks väljasõidu valla koolide aktiivsetele noortele, kus nad said omavahel tutvuda, jagada kontakte ja mõtteid, mis koolides toimub, millised probleeme ette tuleb ja kuidas neid lahendada.

Info levitamise efektiivsus huvijuhtide või kooli juhtkonna kaudu varieerub ning sõltub isikutest ja nende huvist. Seetõttu võib mõelda ka kirjade atraktiivsemaks ja informatiivsemaks muutmisele, et tõsta TLNV edastatud informatsiooni tähtsust kooli esindajate silmis. Kasuks tuleb TLNV kui Eesti Noorteühenduste Liidu liikmestaatuse kasutamine, kuna TLNV-le laekub info, mida õpilasomavalitsusteni ei pruugi jõuda. Siinkohal võib pakkuda mõtteainet positsioon ENL-i ja õpilasomavalitsuste vahel, ehk vahendada lisaks TLNV enda infole ja tegevustele ka olulist ja õpilasi puudutavat teavet näiteks ENL-ist.

Oluline on teha koostööd õpilasoesindustega. Küll aga tuleb arvestada asjaoluga, et õpilasoesinduste ja TLNV liikmed vahetuvad ning see raskendab isiklike kontaktide loomist ja järjepideva koostöö tegemist. Probleemi maandamiseks on otstarbekas töötada välja tugev TLNV ja õpilasomavalitsuste võrgustik, mis hõlmaks võimalikult paljusid õpilasomavalitsusi ning mille raames toimuks vastastikune kasulik koostöö ja infovahetus. Võrgustiku loomist võib alustada ka sammude kaupa, alustades kõigepealt koostööd näiteks TLNV liikmetega seotud õpilasomavalitsustega ning laiendades võrgustikku järk-järgult ka teistesse koolidesse.

## Soovitused

- Jätkata õpilasomavalitsuste ja TLNV võrgustiku väljatöötamisega. Juba praegu võib õpilasomavalitsustega koostöös korraldada infotunde või ümarlaudu, et aruata potentsiaalseid infovahetuse võimalusi ja koostöö strateegiat. Samuti võib luua ühise sotsiaalmeedia kanali, leppida kokku regulaarsetes kohtumistes TLNV ja õpilasomavalitsuste vahel.
- Kasutada ära asjaolu, et osad TLNV liikmetest kuuluvad ise õpilasomavalitsusse ning alustada koostööd näiteks nende õpilasomavalitsustega (või koolidega), mille koosseisu kuuluvad TLNV liikmed. See aitaks panna aluse võrgustikule ning laiendada seda tulevikus ka teistesse koolidesse.
- Lisaks olemasolevatele kommunikatsioonimeetoditele katsetada ka alternatiivsete viiside kasutamist suheldes koolide ja/või õpilasomavalitsustega. Näiteks võib koguda

---

<sup>2</sup> Näiteks noorte teavitamine neid puudutavatest ja nende heaolu kaalutlustel langetatud otsustest. Vanusepiirangu langetamine kaasava eelarve hääletamisel ja TLNV rolli selles võib mh pidada huvitavaks teemaks, millest noortega vestelda.

õpilasomavalitsuste liikmete otsekontakte (sotsiaalmeedia profiil, e-post või telefoni number) ja kasutada neid suhtluseks või minna isiklikult kooli ning edastada koostöösoov otse kooli esindajatele. Samuti võib katsetada sõnumite levitamist ka koolide ajalehtede/ajakirjade kaudu.

- Muuta sõnumeid atraktiivsemaks, et tõsta oma sõnumitest teadvustamist ja motiveerida huvijuhte neid õpilastele levitama.
- Kaaluda mh ka õpetajate ja arvamuslimidrite kaasamist üritustesse jt tegemistesse. See võib tõsta ürituse atraktiivsust noorte seas, luua usaldusväärset, soodustada info levitamist õpetajate poolt õpilastele ja aidata maandada vaelearvamusi, mis ümbritsevad TLNV-d. Näiteks võib korraldada ümarlaua vm sarnase ürituse, milles osalevad õpetajad erinevatest koolidest või kohalikud arvamuslimidrid.
- Võimaluse korral kaaluda ka koostöö tegemist venekeelsete koolidega ja kaasata vene keelt kõnelevaid noori Tartu Linna Noortevolikogu töösse. Loomulikult saab soovi korral alati leida viisi, kuidas oma arvamust avaldada sõltumata keelest ja takistustest, kuid mida vähem on noortel antud teekonnal barjääre ja mida kättesaadavam on TLNV, seda kutsuvamaks muutub noorte jaoks antud võimaluse kasutamine ja seda rohkemad noored võimalust ka kasutavad.

## 1.6. Kaasamine

Noorte kaasamine TLNV töösse on vastajate jaoks samuti oluline. Siinkohal on TLNV unikaalses positsioonis, kuna omab ligipääsu nii linna juhtimisega seotud asutuste ja isikutele kui ka võtab ise aktiivselt osa linna juhtimisotsustes kaasaraäkimises (nt volikogu komisjonide koosolekutel). Hääletusea alandamine kaasava eelarve hääletuses on üks headest näidetest, et TLNV-l on võimalus mõjutada linna käekäiku ja esindada noorte huve linna tasandil. Seda on oluline rõhutada arvestades asjaolu, et üle poole küsitlusele vastajatest arvasid, et neil ei ole viise/võimalusi, kuidas oma linnas toimuva kohta oma arvamust avaldada, või siis nad ei ole võimalustest teadlikud. Nii näiteks võiks TLNV koguda ka edaspidi mõned korrad aastas noorte tagasisidet teatud teemadel, kuna suuremahulisi uuringuid noori puudutavate aspektide kaardistamiseks ei ole võimalik ja otstarbekas korraldada. Ka uuringutulemustest selgus, et noored sooviksid küsitluste teel arvamust avaldada.

Igal noorel on juba praegu võimalik pöörduda TLNV liikme poole oma mure või arvamusega, kuid erinevatel põhjustel, sageli teadmatusel või ajapuudusest tingituna, jätavad paljud selle võimaluse kasutamata. Siinkohal on oluline paista tegevuste poolest silma ning lisaks võimaluse loomisele pöörata tähelepanu ka nende aktiivsele tutvustamisele. Aitab ka kaasamisürituste korraldamine, kus tulevad kokku nii noored kui ka seotud osapooled (nt noortepoliitika elluviijad või ametnikud). Osaluskohvikute läbiviimine on üks hea näide kaasamisüritusest. Samuti võib eeskuju võtta näiteks Tõrva noortevolikogust, mis koostöös Eesti Noorteühenduste Liiduga viis noorte osaluskohviku järgselt läbi Valgamaa Kaasamisürituse 2021, mille raames otsiti lahendusi seal kerkinud

probleemidele.<sup>3</sup> Käesolev meetod on hea signaal noortele ja üldsusele, et arvamuse avaldamine omab mõju ning jõuab tõepoolest noortevolikogu kaudu ka inimesteni, keda see otseselt puudutab.

## Soovitused

- Jätkata noorte arvamuse küsimisega. Siinkohal on väga oluline tekitada osalejates ka tunnetust, et arvamuse avaldamisel on mingisugune mõju, et huvi näiteks küsitluste vastu ei rauegaks ja noortel säiliks tunne, et nende arvamust võetakse tõepoolest kuulda. Küsitluse läbiviimisel on tarvis mõelda nii küsitluse eesmärgile (mis peab olema konkreetne ja arusaadav) kui ka tulemuste tutvustamisele ja nende edasisele rakendamisele. Näiteks tuleb anda kindlasti teada, millised on uuringu tulemused, kellele mis eesmärgil tulemusi edasi saadetakse ja mida nende tulemuste põhjal tehakse. Kui uuringu järgselt on näha muutatusi, tuleks neid kajastada ja näidata ka noortele, millist mõju omas nende arvamuse avaldamine. Küsitluste läbiviimisel soovitame konsulteerida ka uuringufirmadega, et tagada küsitluse sujuv ja korrektne läbiviimine.
- Küsitluste korraldamisel ja/või noorte arvamuste küsimisel soovitame pöörata tähelepanu ka vene keelt kõnelevatele noortele. Näiteks võib tõlkida küsimusi vene keelde ja levitada seda vene õppekeelega koolides.
- Jätkata juba praegu toimuvate ürituste korraldamist, näiteks osaluskohtvikud. Mõelda ka alternatiivsetele meetoditele, kuidas arvamuse avaldamist ja TLNV tööd noortele lähemale tuua (nt demokraatiaseminarid)<sup>4</sup>. Muuhulgas tasub kaaluda ideekorje ürituste korraldamist või arvamuskastide paigaldamist erinevates koolides (kasti puhul võiks olla juures ka kirjeldus, mis kastiga on tegu, mis on TLNV ja mida sinna postitatud arvamusega tehakse). Samuti kaaluda võimalust korraldada osaluskohtvikute ja ideekorje järgselt üritusi, kuhu kaasata noored ja inimesed, et leida kogutud mõtetele ja probleemidele lahendused.
- Mõelda võimalustele, kuidas Tartu noori linna juhtimisele lähemale tuua või seda neile tutvustada. Nii võib kaaluda Tartu linna juhtkonnaga koostumise ja „küsimus-vastus“ laadsete ürituste pakkumist, kuhu kaasata tervet klassi või huvilisi koolidest ning mis toimuksid kas ainetundide raames (nt ühiskonnaõpetus) või nende väliselt. Noortel tekib võimalus suhelda linnavalitsuse ja/või volikogu juhtidega otse, küsida nende töö ja Tartu linna juhtimise kohta üldiselt.
- Muuta volikogu istungid avatumaks ja kättesaadavamaks ka teistele noortele. Näiteks võiks kaaluda koolidele või klassidele volikogu istungite külastamist ja vaatamist. Kaaluda võib ka klasside või koolide poolt volikogu komisjonide istungite külastamist, kus osaleksid TLNV liikmed ning kus saab näha, kuidas TLNV liikmed otseselt volikogu komisjonide tööst osa võtavad. Võimaluse korral tutvustada huvilistele ka Tartu linnavalitsuse või volikogu tööd ja ruume. Sellist formaati võib alustuseks katsetada näiteks TLNV liikmete koolide õpilaste ja klassidega.

---

<sup>3</sup> Tre Raadio Ruut FM (2021). „Valgamaa Kaasamisüritus 2021“. <https://ruutfm.treraadio.ee/uudised/1622/valgamaa-kaasamisuritus-2021>

<sup>4</sup> Näiteks on varasemalt korraldatud demokraatiaseminare põhikooliastme õpilastele, mille eesmärk oli interaktiivsete meetodite abil demokraatliku osalemise ja põhiõiguste valdkondi. <https://www.ibs.ee/projektid/loppenud-projektid/demokraatiaseminarid/>

## 1.7. Üritused

Vastajate poolt laekunud tagasiside põhjal sooviti ka rohkem üritusi, mis ei pea alati olema seotud avaliku eluga, vaid suunatud TLNV maine ja tuntuse ülesehitamisele. Nii näiteks korraldasid selle aasta kevadel Pärnumaa noortevolikogud üheskoos koristusaktsiooni „Pärnumaa suveks puhtaks“<sup>5</sup>, mille raames kutsuti Pärnumaa noori üheskoos koristama ning seda jäädvustama. Kõikide osalejate vahel loositi välja keskkonnasõbralikke auhindu. Hiiumaa noortevolikogu on aga korraldanud „Talvist liikumismängu“, milles igal osalejal tuli läbida kahe kilomeetri pikkune distants ning liikumisteede jalgiva rakenduse abil kujundada läbitud teekonnast omapärane muster. Kõikidele osalejatele jagati mälestuseks medalid. Põltsamaa noortevolikogu korraldas sel kevadel aga orienteerumisvõistluse ja Elva noortevolikogu osales mh Rõngu kandi viie tee puhvetite päeval, avades noortevolikogu liikmete kodukohviku. Samuti võib reklaami ja infokanalite jälgijaskonna kasvatamise tarbeks korraldada loosimisüritusi. Edukaid loosimismänge on oma infokanalite kaudu korraldanud näiteks Rae noortevolikogu<sup>6</sup>, küll aga tasub arvestada, et näiteks Rae Noortevolikogu esindajaga vesteldes on nende kogemus loosimistega olnud pigem vastupidine. Rae Noortevolikogu sõnul ei toonud loosimiste korraldamine uusi jälgijaid juurde ning aidanud on pigem ürituste korraldamine, avalikus elus kaasärääkimine ja kohalike spordiolude parandamisele kaasaaitamine.

Siinkohal tasub arvestada, et noortevolikogude eesmärk võib olla erinev. Näiteks ei osale kõik noortevolikogud linna või valla töös ning võrreldes TLNV-ga ei oma sarnaseid võimalusi mõjutada kohalikus elus toimuvat. Sellegipoolest on oluline pidada meeles, et TLNV sihtrühmaks on noored inimesed (kõige nooremad vaid 14-aastased), kes ei pruugi olla huvitatud nende jaoks keerulistest teemadest nagu linna juhtimine, vaid soovivad näha eelkõige meelelahutuslikku poolt. Just meelelahutuse pakkumine võibki olla üks võimalustest kaasata ka neid, kes on kas liiga noored või ei huvitu linna juhtimisest. Samuti võib meelelahutuslike üritusi siduda avaliku eluga. Näiteks orienteerumisvõistluse korraldamisel, võib paluda osalejatel mh jäädvustada teekonnal avastatud auke tees või metsa visatud prügihunnikud, millest seejärel linnajuhte teavitatakse. Seega vaatamata TLNV staatusele ja osalusele volikogu töös, on otstarbekas mõelda ka meelelahutuslike ürituste korraldamisele, mis aitavad tõsta teadlikkust TLNV-st ja kaasata noori, kes muidu TLNV käsitletavate teemade vastu huvi ei tunneks.

Lisaks noortele suunatud üritustele tuleb kasuks ka noorte ja noortega seotud teemadega tegelevate inimeste märkamine ja tunnustamine. Näiteks jagab Viljandi noortevolikogu igal aastal Aasta Noore preemiat silmapaistvatele noortele. Aasta Noort valib ka Järvamaa Noortekogu. Viimane on igal aastal kaasatud ka piirkonna silmapaistvamate noorsootöö valdkonna inimeste tunnustamise („Aasta tähed“), mida korraldatakse koostöös Järvamaa Omavalitsuste Liiduga.<sup>7</sup> Sarnaste algatuste läbiviimine aitaks muuta TLNV nähtavaks ning mitte ainult rõhutada nende olulisust linna juhtimises, vaid panustada ka noorsootöö valdkonna arengusse Tartus.<sup>8</sup> Kindlasti ei pea siinkohal piirduma vaid

---

<sup>5</sup> Tre Raadio Pärnu (2021). „Käimas on koristusaktsioon “Pärnumaa suveks puhtaks!”“.

<https://parnu.treraadio.ee/uudised/4777/kaimas-on-koristusaktsioon-parnumaa-suveks-puhtaks>

<sup>6</sup> Nende näiteid loosimisest leiab muuhulgas Rae Noortevolikogu Instagrami lehel.

<sup>7</sup> Järva Teataja (2021). „Aasta tähed 2020 nominendid on selgunud“.

<https://jarvateataja.postimees.ee/7159304/aasta-tahed-2020-nominendid-on-selgunud>

<sup>8</sup> Tasub mainida, et juba praegu on Tartu Linna Noortevolikogu esindatud Tartu noorsootöö aasta aunimetuste jagamise vastavas komisjonis. Küll aga puudub TLNV osaluse kohta igasugune teave nii Tartu linna kodulehel kui ka aasta aunimetuste statuudis. Kommunikatsiooni perspektiivist omab TLNV osaluse kajastamine olulist rolli.

noorsootöö valdkonnaga, vaid võib kaaluda ka teisigi ettepanekuid (nt aasta noortesõbralikum volikogu liige, aasta abivalmim linnavalitsuse töötaja vm).

Tartu kui ülikoolilinn omab suurt akadeemilist potentsiaali. Ka uuringus tuli välja, et eelkõige vanemad noored hindavad avaliku elu puudutavate küsimuste puhul teaduspõhisust, spetsialistide kaasamist ja argumenteeritust. Seega oleks kasulik kaasata avalike ürituste/arutelude vm korraldamisse, mis puudutavad linna elu ja noorte heaolu (näiteks petitsioonide algatamine) ka oma valdkonna asjatundjaid.<sup>9</sup> Nendeks ei pea olema sageli linna spetsialistid ning võib piirduda ka tudengite ja teiste teemaga kursis olevate noortega.

## Soovitused

- Korraldada mitmekesiseid üritusi, mis oleksid suunatud eeskätt TLNV populariseerimisele ja nähtavuse tõstmisele. Võib katsetada näiteks loosimismängude, konkursside korraldamist FBs või Tartu Linnavalitsuse kanalite abil (nt kutsuda üles mingisugusele tegevusele, tegema pilti ja seda postitama, saatma joonistuse vms). Loosimängu võib korraldada koostöös vabatahtliku sponsoriga.
- Leida viise, kuidas tunnustada noori (ja/või noortevaldkonnaga seotud isikuid), mis oleksid TLNV-le sobivad ja aitaksid kaasa selle nähtavuse suurendamisele.
- Kaaluda koostöö tegemist teiste noortevolikogudega ja/või ümbritsevate valdadega eeskätt ühiste algatuste elluviimiseks. Kasuks tuleb ka teiste noortevolikogude algatuste ja tegemiste jälgimine, et kaardistada parimaid praktikaid ja katsetada neid ka Tartu linnas.
- Kaasata aruteludesse ja suuremate ürituste läbiviimisse noori asjatundjaid, et tõsta ettevõtmiste usaldusväarsust ja selle mõjusust noortele.

## 1.8. Hääletamine

Küsitlusele vastanud noored on aktiivsed hääletajad, kuid osavõtt TLNV valimistest on madal. Sarnane olukord valitseb ka teistes noortevolikogudes üle Eesti. Nii selgus nelja teise noortevolikogu esindajaga vesteldes, et kandideerijate vähesus on järjepidevaks probleemiks ka nende linnas/vallas. Siinkohal tasub mõelda TLNV liikmete valimiste populariseerimisele noorte seas. Hetkel on valimised korraldatud elektrooniliselt kasutades VOLIS keskkonda. Küll aga, nagu ka volikogu valimiste puhul on hääletajatel võimalik hääletada ka valimisjaoskondades, võiks ka noortevolikogu valimiste puhul olla võimaldatud noortele hääletamine nende mugavas kohas, nt koolis, huvihariduskeskuses, noortekeskuses. Kõige noorematel ehk 14–15-aastastel ei pruugi olla ka head teadmised riigi ja KOV-i e-teenuste kasutamisest, kuna vajadus nende järgi antud vanuses on pigem väike. Tunduvalt atraktiivsem oleks anda hääle näiteks oma koolis tunni või vahetunni ajal.

Antud praktika on levinud ka teiste noortevolikogude seas üle Eesti. Näiteks Rae vallas on noortevolikogu hääletamine korraldatud nii elektrooniliselt kui ka valla koolides. Samasugune

---

<sup>9</sup> Head näited kaasamisest esinduskogude poolt on leitavad IBS poolt välja töötatud kaasamismeetodeid kirjeldavas käsiraamatus „Noorte kodanike paneel: Poliitika on lahe!“. <https://www.ibs.ee/publikatsioonid/noorte-kodanike-paneel-poliitika-on-lahe/>

praktika kehtib ka Tori vallas, kus hääletatakse nii elektrooniliselt kui ka sedelitega koolides kohapeal. Lääneranna noortevolikogu korraldab hääletust lisaks elektroonilisel kujul ka keskustes (nt noorte ja -rahvamajades). Allpool on kirjeldatud põhjalikumalt kahe noortevolikogu näited.

Haljala valla noortevolikogu esindajaga suheldes selgus, et ka nendel toimub hääletamine sedelitega koolides kohapeal. Näiteks käivad hääletamispäevadel koolis noorsootöötajad, kes hääletust korraldavad. Kaasa võetakse lehed, kuhu peale kirjutavad noored oma nime, sünniaja ning allkirja. Vastu saadakse üks valimissedel. Uurides, kas on olnud probleemi häälte võltsimise või topelthääletamisega vastati, et selliseid olukordi seni esinenud ei ole.

Põltsamaa Noortevolikokku toimub hääletus samuti paberkujul koolides ja elektrooniliselt, mida aitasid läbi viia noortevolikogu valimiskomisjoni liikmed. Noortevolikogu esindaja sõnul oli hääletus paberkujul korraldatud nii, et noored said koolides valimiskomisjoni liikmelt ID-kaardi või õpilaspileti alusel valimissedeli, mille abil kandidaadi poolt hääletada. Hääletajate andmed läksid kirja veebipõhisesse valimissüsteemi, mis välistas teistkordse hääletamise elektrooniliselt (ning ka isikuandmete kogumist paberkujul). Hääletamiseks olid valimiskomisjonide poolt tekitatud ka valimiskabiinid ehk teineteisest eraldatud piirdega lauad, mille taha istudes sai anonüümselt hääletada. Kandidaatide endiga oli hääletajatel võimalik tutvuda sotsiaalmeedias.

## Soovitused

- Muuta valimised noortele kättesaadavaks võimaldades paberhääletamist nt noortesutustes, -keskustes ja/või koolides. Valimiste kättesaadavus aitab lisaks uutele valijate meelitamisele tõsta ka teadlikkust TLNV-st ja selle tegevustest. See aitaks tõsta ka valimisaktiivsust noorte seas üldiselt. Tagamaks valimiste ausust, võiksid valimised olla korraldatud näiteks valimiskomisjoni liikmete (hääletada soovivate isikute andmed pannakse kirja kas paberkujul või otse süsteemi, et vältida topelthääletamist) või huvijuhtide kaasabil (huvijuhi kabinetis on hääletamise kast, kus soovijad kooli õpilaste nimekirja alusel hääletada saavad). Tasub mainida, et väiksemates piirkondades elavate noorte arv on oluliselt väiksem Tartu linna omast, mis teeb paberhääletamise korraldamist lihtsamaks. Küll aga võib kaaluda erinevaid alternatiive, näiteks hääletamist erinevates Tartu noortekeskustes, hääletamist valitud koolides vm. Tasub mõelda ka vabatahtlike kaasamisele valimispäeval, kes aitaksid läbi viia valimisi erinevates koolides.
- Kuna paljud noored osalevad noorteorganisatsioonides sooviga arendada seal õpetatavaid oskusi, tuua rohkem esile aspekte, milliseid arenguvõimalusi TLNV noortele pakub, olgu selleks koolituste läbimine, oskuste arendamine (nt väitlemisoskus, esinemisoskus jt), avalikus elus kaasalöömine, ürituste läbiviimine vm. Suurem teadlikkus olemasolevatest võimalustest võib tõsta TLNV-sse kandideerijate arvu.

## 1.9. Kuvand

TLNV koostöö volikoguga võib paratamatult tekitada valearusaamasid TLNV tööst ja olemusest noortes, kes ei ole TLNV tegemistega kursis või teavad sellest väga vähe. Siinkohal aitab kindlasti teadlikkuse kasvatamine. Lisaks on oluline pöörata tähelepanu ka selgitustööle, näiteks katsetada



„müütide kummutamise“ laadset ettevõtmist, mille raames selgitatakse paremini TLNV struktuuri ja adresseeritakse kõige levinumaid vaeleusaamu TLNV-st.

### Soovitus

- Planeerida kommunikatsiooni ja üritusi pidades silmas TLNV olemust ja kummutada levinud vaeleusaamu. Näiteks võiks luua eraldi postitusi ja muud TLNV tööd tutvustavat sisu, milles selgitada TLNV struktuuri, selle olemust ja põhimõtteid. Samuti on oluline tutvustada TLNV-d kui noorsootöö üht haru, mis ei esinda erakondlikke ega poliitilisi huve.

## 1.10. Töökorraldus

Ürituste ja tegevuste planeerimine ning läbiviimine on osa TLNV ülesannetest. Uuringust selgus, et TLNV liikmed on hetkel töö planeerimisega enamjaolt rahul, ülesanded on jagatud meeskonna vahel ja ürituste korraldamisel tehakse teineteisega koostööd. Positiivne on ka asjaolu, et aasta alguses pannakse paika tegevuskava ja eesmärgid, mida seejärel täitma hakatakse, ehk teatud ülesanded ja ettevõtmised on liikmetele teada juba varakult. Küll aga tuli vestluses TLNV liikmetega välja, et antud tegevuskavad ja planeerimine toimub tsükliliselt ehk on otseselt sõltuv erinevatest koosseisudest. Kuna koosseis vahetub igal aastal, siis iga koosseisuga pannakse oma äranägemise järgi paika uued eesmärgid ja tegevuskava. Ka viisid, kuidas noorteni jõutakse ja mis kanalite kaudu, sõltuvad koosseisu liikmetest ning motivatsioonist. Seega pidev koosseisu muutus, tegevuskavade ja eesmärkide ümberplaneerimine ei aita luua noorte seas ühtset kuvandit TLNV-st ning järjepidevust TLNV tegevustes.

### Soovitus

- Kaaluda teatud praktikate või tavade juurutamist, mis puudutavad TLNV tööd ja mis oleksid täitmiseks ka järgnevale koosseisule. Näiteks võib paika panna pikaajalise strateegia või otsustada, millised tegevused/üritused peavad igal aastal kindlasti toimuma sõltumata koosseisust ja TLNV liikmete valimisprogrammist. Samuti võib luua kommunikatsiooniplaani, mis sisaldaks üritusega seotud kommunikatsioonitavasid ja tegevusi, näiteks sotsiaalmeedia haldamine, infokirjade koostamine, teavituskampaaniad, kindlad kujunduselemendid ja käekiri postituste tegemisel jne. Pikaajaline strateegia- ja kindel kommunikatsiooniplaan aitaksid vähendada ka koosseisude vahetamisega kaasnevat muutusi, ühtlustada kommunikatsiooni ja luua standardid, millele iga TLNV koosseis saaks oma töös tugineda.